

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 17 października 2001 r.

w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich

Na podstawie art. 95 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. [Zakres przedmiotowy] Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich;
- 2) organizację zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich;
- 3) szczegółowe zasady kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich;
- 4) sposób wykonywania nadzoru nad zakładami poprawczymi i schroniskami dla nieletnich;
- 5) sposób wykonywania nadzoru pedagogicznego w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich;
- 6) sposoby zapewnienia bezpieczeństwa w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich.

§ 2.[Definicje] Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- 2) zakładzie – należy przez to rozumieć zakład poprawczy;
- 3) schronisku – należy przez to rozumieć schronisko dla nieletnich;
- 4) hostelu – należy przez to rozumieć dział zakładu poprawczego, czynny przez całą dobę, zapewniający opiekę wychowawczą i dający nieletniemu czasowo możliwość zamieszkania przed usamodzielnieniem się, w przypadku gdy jego powrót do środowiska jest niewskazany;
- 5) kwocie bazowej – należy przez to rozumieć kwotę bazową dla sądowych kuratorów zawodowych, której wysokość określa ustawa budżetowa na dany rok;
- 6) prezesie sądu okręgowego – należy przez to rozumieć prezesa sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę schroniska dla nieletnich lub zakładu poprawczego;
- 7) sędzie rodzinnym – należy przez to rozumieć sąd rodzinny wykonujący orzeczenie;
- 7¹) Ministerstwie Sprawiedliwości – należy przez to rozumieć komórkę organizacyjną Ministerstwa Sprawiedliwości prowadzącą sprawy z zakresu sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości zwierzchniego nadzoru oraz nadzoru pedagogicznego nad zakładami poprawczymi i schroniskami dla nieletnich;
- 8) (uchylony);

- 9) ochronie wewnętrznej – należy przez to rozumieć realizację systemu ochrony na terenie zakładu lub schroniska w celu zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom, nieletnim i innym osobom oraz w celu realizacji ustalonego porządku wewnętrznego;
- 10) ochronie zewnętrznej – należy przez to rozumieć realizację systemu ochrony wzdłuż zewnętrznej linii ogrodzenia ochronnego lub innego oznaczenia granic terenu zakładu lub schroniska – w celu niedopuszczenia do wydarzenia nadzwyczajnego, w szczególności ucieczki nieletniego lub napadu na zakład lub schronisko;
- 11) posterunku – należy przez to rozumieć miejsce, odcinek lub rejon, powierzone pracownikowi zakładu lub schroniska celem realizacji zadań związanych z ochroną;
- 12) wydarzeniu nadzwyczajnym – należy przez to rozumieć:
- a) bunt wychowanków,
  - b) ucieczkę wychowanka z terenu zakładu lub schroniska,
  - c) ucieczkę zbiorową (min. 2 wychowanków) z terenu zakładu lub schroniska,
  - d) ucieczkę wychowanka spoza zakładu lub schroniska,
  - e) ucieczkę zbiorową (min. 2 wychowanków) spoza zakładu lub schroniska,
  - f) pobicie wychowanka,
  - g) pobicie pracownika zakładu lub schroniska lub innej osoby przez wychowanka,
  - h) bójkę z udziałem wychowanka,
  - i) pożar, katastrofę lub klęskę żywiołową,
  - j) zamach terrorystyczny lub napaść na placówkę,
  - k) groźne zakłócenie bezpieczeństwa lub porządku w zakładzie lub schronisku,
  - l) autoagresję wychowanka powodującą konieczność hospitalizacji lub udzielenia specjalistycznej pomocy medycznej,
  - m) samobójstwo wychowanka albo usiłowanie jego dokonania,
  - n) śmierć wychowanka,
  - o) śmierć pracownika lub innej osoby na terenie zakładu lub schroniska,
  - p) użycie przez wychowanka substancji psychoaktywnej,
  - r) zgwałcenie wychowanka lub inny czyn noszący znamiona przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności z udziałem wychowanka,
  - s) znęcanie się nad wychowankiem,
  - t) chorobę nieletnich na jednakową jednostkę chorobową, jeżeli jednocześnie choruje co najmniej 10 osób,
  - u) podejrzenie popełnienia przez pracownika, w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, czynu noszącego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu,
  - w) odmowę przyjmowania posiłków przez nieletniego, jeżeli trwa dłużej niż 24 godziny,

- y) inne zdarzenia, które spowodowały zagrożenie lub naruszenie bezpieczeństwa zakładu lub schroniska, zagrożenie dla zdrowia lub życia nieletniego lub pracownika zakładu lub schroniska lub naruszenie prawa przez wychowanka ścigane z urzędu albo stan, w którym istnieje takie zagrożenie;
- 13) terenie zakładu lub schroniska – należy przez to rozumieć teren, który ogranicza zewnętrzna linia ogrodzenia ochronnego lub innego oznaczenia granic zakładu lub schroniska;
- 14) zabezpieczeniach techniczno-ochronnych – należy przez to rozumieć zabezpieczenia mechaniczne, elektryczne i elektroniczne oraz budowlane, stosowane w systemie ochrony zakładu lub schroniska;
- 15) zmianie – należy przez to rozumieć grupę pracowników powołaną do wykonywania w jednym czasie zadań z zakresu ochrony wewnętrznej i zewnętrznej zakładu lub schroniska;
- 16) przedmiotach niebezpiecznych – należy przez to rozumieć przedmioty, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku w zakładzie lub schronisku, w szczególności: broń palną i białą, amunicję, narzędzia do cięcia metalu, środki służące do obezwładniania, środki odurzające i substancje psychotropowe;
- 17) przedmiotach niedozwolonych – należy przez to rozumieć przedmioty, które mogą utrudniać prawidłowy tok postępowania w sprawach nieletnich, w szczególności: sprzęt łączności i urządzenia techniczne służące do rejestrowania oraz odtwarzania informacji;
- 18) odkosach – należy przez to rozumieć kraty metalowe lub pręty metalowe połączone drutem ostrzowym lub kolczastym, instalowane na murach bądź przed otworami okiennymi;
- 19) kontroli pobieżnej – należy przez to rozumieć powierzchowne sprawdzenie odzieży, obuwia i innych przedmiotów posiadanych przez nieletniego;
- 20) kontroli osobistej – należy przez to rozumieć oględziny ciała oraz sprawdzenie odzieży, bielizny i obuwia, a także przedmiotów posiadanych przez nieletniego, przeprowadzone w pomieszczeniu podczas nieobecności osób postronnych oraz osób odmiennej płci i dokonywane przez osobę tej samej płci co nieletni poddany kontroli;
- 21) kontroli pomieszczeń – należy przez to rozumieć oględziny izb znajdujących się na terenie zakładu lub schroniska oraz znajdujących się w nich elementów wyposażenia, których celem jest ujawnienie przedmiotów niebezpiecznych lub niedozwolonych oraz ujawnienie sytuacji mogących wpłynąć na powstanie zagrożeń dla bezpieczeństwa zakładu lub schroniska.

Rozdział 2

Rodzaje i organizacja zakładów

§ 3. [Rodzaje zakładów] Zakłady dzielą się na:

- 1) resocjalizacyjne:
  - a) otwarte – młodzieżowe ośrodki adaptacji społecznej,
  - b) półotwarte,
  - c) zamknięte,
  - d) o wzmożonym nadzorze wychowawczym;
- 2) resocjalizacyjno-rewalidacyjne;
- 3) resocjalizacyjno-terapeutyczne;

4) (uchylony).

§ 4.[Zakłady resocjalizacyjne otwarte] 1. Zakłady resocjalizacyjne otwarte są przeznaczone dla nieletnich, którzy:

1) (uchylony);

2) (uchylony);

3) wyrażają wolę uczestniczenia w procesie resocjalizacji i których postawa oraz zachowanie w schronisku za tym przemawia;

4) swoją dotychczasową postawą oraz zachowaniem po orzeczeniu środka poprawczego wskazują na duże prawdopodobieństwo, że będą poddawać się procesowi resocjalizacji.

2. W zakładach, o których mowa w ust. 1, mogą być umieszczani wychowankowie z innych zakładów resocjalizacyjnych, jeżeli przemawiają za tym ich zachowanie, postawy lub wskazania zespołu diagnostyczno-korekcyjnego.

3. W zakładach, o których mowa w ust. 1:

1) kształcenie ogólne i zawodowe oraz zatrudnianie prowadzi się na terenie zakładu lub poza zakładem, z uwzględnieniem postaw, potrzeb, uzdolnień i zainteresowań wychowanków;

2) praktyczna nauka zawodu wychowanków może odbywać się poza zakładem;

3) zajęcia o charakterze kulturalnym, oświatowym, sportowym i rekreacyjnym, w czasie wolnym od nauki i pracy, prowadzi się na terenie zakładu lub poza zakładem.

4. W zakładach, o których mowa w ust. 1, liczba wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym nie powinna przekraczać 12.

§ 5.[Zakłady resocjalizacyjne półotwarte] 1. Zakłady resocjalizacyjne półotwarte są przeznaczone dla nieletnich, których popełnione czyny karalne i niekorzystne zmiany zachowania nie dają podstaw do umieszczenia ich w zakładach resocjalizacyjnych otwartych.

2. W zakładach, o których mowa w ust. 1, mogą być umieszczani wychowankowie z zakładów:

1) resocjalizacyjnych otwartych, których zachowanie nie uzasadnia dalszego pobytu w tych zakładach;

2) resocjalizacyjnych zamkniętych i o wzmożonym nadzorze wychowawczym, co do których istnieje przekonanie, że dalszy proces resocjalizacji może przebiegać w zakładach resocjalizacyjnych półotwartych.

3. W zakładach, o których mowa w ust. 1:

1) kształcenie ogólne i zawodowe oraz zatrudnianie wychowanków prowadzi się na terenie zakładu;

2) zajęcia w czasie wolnym od pracy prowadzi się na terenie zakładu lub poza zakładem pod bezpośrednim nadzorem pracowników zakładu.

4. W uzasadnionych przypadkach można wyrazić zgodę na kształcenie ogólne i zawodowe oraz zatrudnienie poza zakładem.

5. W zakładach, o których mowa w ust. 1, liczba wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym nie powinna przekraczać 10.

§ 6.[Zakłady resocjalizacyjne zamknięte] 1. Zakłady resocjalizacyjne zamknięte są przeznaczone dla wychowanków, których postawa lub zachowanie podczas pobytu w zakładzie innego rodzaju przemawiają za umieszczeniem w zakładzie zamkniętym, lub którzy co najmniej dwukrotnie uciekali z zakładów resocjalizacyjnych innego rodzaju lub schroniska.

2. Kształcenie ogólne i zawodowe, zatrudnianie oraz zajęcia w czasie wolnym od nauki i pracy prowadzi się na terenie zakładu.

3. (uchylony).

4. W zakładach, o których mowa w ust. 1, liczba wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym nie powinna przekraczać 8.

§ 7.[Zakłady resocjalizacyjne o wzmożonym nadzorze wychowawczym] 1. Zakłady resocjalizacyjne o wzmożonym nadzorze wychowawczym są przeznaczone dla nieletnich, wobec których sąd orzekł umieszczenie w tego rodzaju zakładzie.

2. W zakładach, o których mowa w ust. 1, mogą być umieszczeni, na zasadach określonych w art. 85 albo art. 91 § 2 ustawy, wychowankowie, którzy ukończyli 16 lat, a w wyjątkowych przypadkach – lat 15, i u których stwierdzono zaburzenia lub dysfunkcje wymagające wzmożonej pracy wychowawczej i terapeutycznej.

3. W zakładach, o których mowa w ust. 1, praca resocjalizacyjna w warunkach wzmożonego nadzoru wychowawczego polega w szczególności na:

- 1) zaplanowaniu indywidualnych oddziaływań wychowawczych, w tym zajęć edukacyjnych, korekcyjnych i terapeutycznych, z możliwością czasowego ograniczenia kontaktów z grupą wychowawczą;
- 2) określeniu porządku dla poszczególnych grup wychowawczych, oddziałów szkolnych, grup warsztatowych oraz możliwości czasowego ograniczenia kontaktów z innymi wychowankami.

4. W zakładach, o których mowa w ust. 1, kształcenie ogólne, zawodowe i zatrudnianie oraz zajęcia w czasie wolnym od nauki i pracy prowadzi się na terenie zakładu.

5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dla wychowanków wykazujących poprawę w zachowaniu mogą być organizowane zajęcia poza zakładem pod bezpośrednim i stałym nadzorem pracowników zakładu.

6. W zakładach, o których mowa w ust. 1, liczba wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym nie powinna przekraczać 4.

§ 7¹. [Nieletni, którzy dopuścili się czynu karalnego] Nieletnich, którzy:

1) przebywali w aresztach śledczych lub zakładach karnych,

2) dopuścili się czynu karalnego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3 lub 4, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 i 2138 oraz z 2017 r. poz. 244)

– umieszcza się w zakładach resocjalizacyjnych półotwartych, zamkniętych, o wzmożonym nadzorze wychowawczym, zakładach resocjalizacyjno-rewalidacyjnych lub zakładach resocjalizacyjno-terapeutycznych, chyba że szczególne względy resocjalizacyjne, ich postawa, zachowanie lub wskazania zespołu diagnostycznego, zespołu diagnostyczno-korekcyjnego albo opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów przemawiają za umieszczeniem ich w zakładzie resocjalizacyjnym otwartym.

§ 8.[Zakłady resocjalizacyjno-rewalidacyjne] 1. Zakłady resocjalizacyjno-rewalidacyjne są przeznaczone dla nieletnich z niepełnosprawnością intelektualną.

2. W zakładach, o których mowa w ust. 1, pracę resocjalizacyjną prowadzi się na terenie zakładu lub poza zakładem, z zastosowaniem środków, form, metod wychowania i nauczania przewidzianych dla młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną.

3. W zakładach, o których mowa w ust. 1, liczba wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym nie powinna przekraczać 8.

§ 9.[Zakłady resocjalizacyjno-terapeutyczne] 1. Zakłady resocjalizacyjno-terapeutyczne są przeznaczone dla nieletnich:

- 1) z zaburzeniami rozwoju osobowości na tle organicznego uszkodzenia centralnego układu nerwowego;
- 2) z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi;
- 3) z zaburzeniami zachowania wymagającymi stałej opieki psychiatrycznej;
- 4) uzależnionych od środków psychoaktywnych.

2. W zakładach, o których mowa w ust. 1, pracę resocjalizacyjną prowadzi się ze szczególnym uwzględnieniem zajęć terapeutyczno-korekcyjnych.

3. Kształcenie ogólne oraz zawodowe prowadzi się na terenie zakładu, a zajęcia w czasie wolnym od nauki i pracy mogą odbywać się na terenie zakładu lub poza zakładem.

4. W zakładach, o których mowa w ust. 1, liczba wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym nie powinna przekraczać 6.

§ 9¹.(uchylony).

§ 10.[Liczba wychowanków w grupach warsztatowych] Liczba wychowanków w grupach warsztatowych powinna wynosić połowę liczby wychowanków w oddziale szkolnym określonej dla każdego rodzaju zakładu.

§ 11.[Przesłanki zwiększenia liczby wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym] W przypadkach uzasadnionych względami wychowawczymi lub organizacyjnymi Minister Sprawiedliwości, na wniosek dyrektora zakładu poprawczego, może okresowo, nie dłużej jednak niż na okres 6 miesięcy, zwiększyć liczbę wychowanków w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym, nie więcej jednak niż o 3 wychowanków, z zachowaniem liczby grup w zakładzie.

§ 12.[Roczny plan pracy] 1. W zakładzie prowadzi się działalność resocjalizacyjną na podstawie rocznego planu pracy.

2. Plan, o którym mowa w ust. 1, opracowuje dyrektor zakładu przy współpracy z nauczycielami zajmującymi stanowiska kierownicze w zakładzie.

3. W planie, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się:

- 1) udzielanie wychowankowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz psychiatrycznej, która może być organizowana w formie:
  - a) zajęć psychoedukacyjnych,
  - b) zajęć specjalistycznych: korekcyjnych, wyrównawczych, rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym,

- c) porad dla wychowanków, konsultacji i warsztatów,
  - d) działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach zagrożeń i kryzysowych;
- 2) udzielanie rodzicom wychowanków pomocy psychologiczno-pedagogicznej polegającej na wspieraniu ich w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększania efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla wychowanków.

§ 13.[Arkusze organizacji pracy zakładu] 1. Podstawą organizacji pracy zakładu w roku szkolnym jest arkusz organizacji pracy zakładu, który określa formy jego działalności.

2. Arkusz organizacji pracy zakładu opracowuje dyrektor zakładu przy współpracy z nauczycielami zajmującymi stanowiska kierownicze w zakładzie i przedkłada do zatwierdzenia Ministrowi Sprawiedliwości w terminie do dnia 31 maja każdego roku.

3. Minister Sprawiedliwości zatwierdza arkusz organizacji pracy zakładu w terminie do dnia 15 sierpnia każdego roku.

4. Zmiany w organizacji pracy zakładu w ciągu roku wprowadza się aneksem do arkusza organizacji pracy zakładu, z zachowaniem odpowiednio procedury określonej w ust. 2, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od chwili faktycznego powstania zmiany.

§ 14.[Regulamin] 1. Wewnętrzny porządek funkcjonowania zakładu określa regulamin.

2. Dyrektor zakładu przedstawia regulamin zakładu do zatwierdzenia Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 15.[Skład zakładu] 1. W skład zakładu wchodzi:

- 1) internat;
  - 2) szkoła albo szkoły i warsztaty szkolne;
  - 3) (uchylony);
  - 4) zespół diagnostyczno-korekcyjny;
  - 5) inne działy zapewniające realizację zadań zakładu.
2. Dla zapewnienia prawidłowej realizacji zadań zakład powinien posiadać:
- 1) pomieszczenia mieszkalne oraz higieniczno-sanitarne;
  - 2) pomieszczenia do zajęć edukacyjnych (pracownie przedmiotowe) z zapleczem na środki dydaktyczne;
  - 3) salę gimnastyczną;
  - 4) bibliotekę z czytelnią;
  - 5) pomieszczenia warsztatowe odpowiednie do kierunków prowadzonego szkolenia zawodowego oraz szkolenia kursowego;
  - 6) gabinet lekarski i stomatologiczny oraz izbę chorych;
  - 7) gabinet psychologiczno-pedagogiczny;
  - 8) izby przejściowe;
  - 9) izby izolacyjne;

- 10) pomieszczenia przeznaczone na hostele poza zakładem lub w zakładzie;
  - 11) tereny i urządzenia do zajęć rekreacyjnych i sportowych.
3. Organizację i funkcjonowanie szkół i warsztatów szkolnych określają odrębne przepisy.
4. Organizację i funkcjonowanie internatu, zespołu diagnostyczno-korekcyjnego i innych działów realizujących zadania zakładu określa regulamin.

§ 16.[Osoby zatrudnione w zakładzie] 1. W zakładzie zatrudnia się w szczególności:

- 1) pracowników pedagogicznych, w tym nauczycieli, wychowawców, psychologów, pedagogów;
  - 2) pracowników administracyjnych i obsługi;
  - 3) pracowników medycznych;
  - 4) pracowników ochrony.
2. Każdy pracownik zakładu przestrzega praw nieletnich i odpowiednio do zajmowanego stanowiska bierze udział w ich resocjalizacji oraz jest dla nich pozytywnym przykładem.

§ 17.[Organy zakładu] Organami zakładu są:

- 1) dyrektor zakładu;
- 2) rada zakładu.

§ 18.[Wymogi dotyczące dyrektora zakładu] 1. Stanowisko dyrektora zakładu może zajmować nauczyciel mianowany lub dyplomowany, który:

- 1) ukończył studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie i posiada kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym zakładzie;
- 2) ukończył studia wyższe lub studia podyplomowe z zakresu zarządzania albo kurs kwalifikacyjny z zakresu zarządzania oświatą, prowadzony na podstawie przepisów w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli;
- 3) posiada co najmniej pięcioletni staż pracy pedagogicznej na stanowisku nauczyciela;
- 4) w okresie trzech lat poprzedzających powierzenie stanowiska dyrektora zakładu uzyskał co najmniej dobrą ocenę pracy lub pozytywną ocenę dorobku zawodowego;
- 5) spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym;
- 6) nie był karany karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – [Karta Nauczyciela \(Dz. U. z 2016 r. poz. 1379](#) oraz z 2017 r. poz. 60) lub w art. 140 ust. 1 pkt 2–4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – [Prawo o szkolnictwie wyższym \(Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, 1933, 2169 i 2260](#) oraz z 2017 r. poz. 60), oraz nie toczy się przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne;
- 7) nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne lub postępowanie karne skarbowe w sprawie o umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 8) nie był karany zakazem pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi;
- 9) w okresie pięciu lat poprzedzających powierzenie stanowiska dyrektora zakładu nie został odwołany przez organ prowadzący lub nie został skutecznie odwołany na podstawie art. 70 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca

1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 60) ze stanowiska dyrektora zakładu, schroniska albo szkoły lub placówki, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, 1954, 1985 i 2169 oraz z 2017 r. poz. 60), albo dyrektora placówki lub ośrodka, o których mowa w art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575, 1583 i 1860 oraz z 2017 r. poz. 60), chyba że odwołanie nastąpiło w wyniku przekształceń organizacyjnych lub likwidacji poprzedniego miejsca pracy albo złożenia przez kandydata rezygnacji ze stanowiska.

2. Stanowisko dyrektora zakładu może zajmować również nauczyciel mianowany lub dyplomowany zatrudniony na stanowisku wymagającym kwalifikacji pedagogicznych w urzędzie organu administracji rządowej, kuratorium oświaty, Centrum Edukacji Artystycznej, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej lub okręgowych komisjach egzaminacyjnych oraz nauczyciel mianowany lub dyplomowany urlopowany lub zwolniony z obowiązku świadczenia pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881), spełniający wymagania, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 5–9.

§ 18¹. [Wymogi na stanowisko dyrektora zakładu] Stanowisko dyrektora zakładu może zajmować osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie, obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej albo obywatelstwo innego państwa, jeżeli na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej przysługuje jej prawo podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w tych przepisach;
- 2) posiada przygotowanie pedagogiczne;
- 3) posiada co najmniej trzyletni staż pracy dydaktycznej na stanowisku nauczyciela akademickiego;
- 4) w okresie trzech lat poprzedzających powołanie na stanowisko dyrektora zakładu uzyskała pozytywną ocenę pracy na uczelni;
- 5) nie była karana zakazem zajmowania określonego stanowiska albo wykonywania określonego zawodu związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi;
- 6) spełnia wymagania, o których mowa w § 18 ust. 1 pkt 2 i 5–9.

§ 18². [Inne wymogi na stanowisko dyrektora zakładu] Stanowisko dyrektora zakładu może zajmować osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie, obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej albo obywatelstwo innego państwa, jeżeli na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej przysługuje jej prawo podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w tych przepisach;
- 2) korzysta w pełni z praw publicznych i ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 3) ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie;
- 4) posiada co najmniej pięcioletni staż pracy, w tym co najmniej dwuletni staż pracy na stanowisku kierowniczym;

- 5) nie była karana zakazem zajmowania określonego stanowiska albo wykonywania określonego zawodu związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi;
- 6) spełnia wymagania, o których mowa w § 18 ust. 1 pkt 2 i 5–9.

§ 19.(uchylony).

§ 20.[Powierzenie stanowiska dyrektora zakładu] 1. Minister Sprawiedliwości, na wniosek dyrektora komórki organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości prowadzącej sprawę z zakresu sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości nadzoru nad zakładami:

- 1) powierza stanowisko dyrektora zakładu osobie, o której mowa w § 18 ust. 1 albo ust. 2, na czas nieokreślony w formie aktu wewnętrznego o charakterze organizacyjnym, do którego nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – [Kodeks postępowania administracyjnego](#) (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, 868, 996, 1579 i 2138);
  - 2) powołuje, na podstawie art. 68 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – [Kodeks pracy](#), na stanowisko dyrektora zakładu osobę, o której mowa w § 18¹ albo w § 18², na czas nieokreślony.
2. Czynności z zakresu prawa pracy wobec dyrektora zakładu wykonuje Minister Sprawiedliwości za pośrednictwem komórek organizacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości.

§ 20¹.[Odwołanie dyrektora zakładu] 1. Minister Sprawiedliwości może w każdym czasie odwołać dyrektora zakładu, o którym mowa w § 20 ust. 1 pkt 1, w razie stwierdzenia:

- 1) zaniedbań w zakresie realizacji zadań zakładu;
  - 2) uchybień w wykonywaniu obowiązków służbowych, w szczególności nierealizowania zadań wyznaczonych przez Ministra Sprawiedliwości.
2. Minister Sprawiedliwości odwołuje dyrektora zakładu, o którym mowa w § 20 ust. 1 pkt 1, w razie:
- 1) złożenia przez dyrektora rezygnacji ze stanowiska, za trzymiesięcznym wypowiedzeniem;
  - 2) ustalenia negatywnej oceny pracy;
  - 3) zawieszenia, o którym mowa w § 20², trwającego nieprzerwanie co najmniej 6 miesięcy;
  - 4) utraty wymagań niezbędnych do zajmowania stanowiska dyrektora zakładu.
3. Minister Sprawiedliwości, w przypadku odwołania dyrektora zakładu, przed powołaniem na stanowisko nowego dyrektora lub przed powierzeniem stanowiska nowemu dyrektorowi, powierza pełnienie obowiązków dyrektora zakładu wyznaczonej przez siebie osobie:

- 1) nauczycielowi posiadającemu kwalifikacje, o których mowa w § 17, § 18, § 20 ust. 3 lub § 22 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli ([Dz. U. z 2015 r. poz. 1264](#)),
- 2) wizytatorowi, starszemu wizytatorowi lub głównemu wizytatorowi wykonującemu zadania nadzoru pedagogicznego Ministra Sprawiedliwości nad zakładami,
- 3) posiadającej kwalifikacje do zajmowania stanowiska dyrektora zakładu, o których mowa w § 18¹ albo w § 18²

– na czas określony, jednak nie dłużej niż na 6 miesięcy.

§ 20². [Zawieszenie dyrektora zakładu] 1. Minister Sprawiedliwości może zawiesić dyrektora zakładu w pełnieniu przez niego obowiązków w przypadku:

- 1) wszczęcia przeciwko dyrektorowi zakładu postępowania o przestępstwo umyślne;
- 2) zaniedbań w realizacji zadań zakładu – na czas prowadzonego w tym zakresie przez organ nadzoru zwierzchniego postępowania wyjaśniającego.

2. Minister Sprawiedliwości, w przypadku zawieszenia dyrektora zakładu, powierza pełnienie obowiązków dyrektora zakładu wyznaczonej przez siebie osobie:

- 1) nauczycielowi posiadającemu kwalifikacje, o których mowa w § 17, § 18, § 20 ust. 3 lub § 22 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli,
- 2) wizytatorowi, starszemu wizytatorowi lub głównemu wizytatorowi wykonującemu zadania nadzoru pedagogicznego Ministra Sprawiedliwości nad zakładami,
- 3) posiadającej kwalifikacje do zajmowania stanowiska dyrektora zakładu, o których mowa w § 18¹ albo w § 18²

– na czas określony, jednak nie dłużej niż na 6 miesięcy.

3. Postępowanie wyjaśniające jest wszczynane na podstawie zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, w przypadku ujawnienia okoliczności uprawdopodobniających istnienie przesłanek, o których mowa w ust. 1. Postępowanie wyjaśniające może trwać nie dłużej niż 30 dni od dnia zakończenia związanej z nim kontroli lub lustracji.

§ 21. [Obowiązki dyrektora zakładu] 1. Dyrektor zakładu kieruje zakładem, sprawuje nadzór pedagogiczny, zapewnia warunki niezbędne do realizacji zadań zakładu oraz ponosi odpowiedzialność za działalność zakładu.

1¹. W przypadku powołania na stanowisko dyrektora osoby, o której mowa w § 18², nieposiadającej przygotowania pedagogicznego, nadzór pedagogiczny sprawuje nauczyciel zajmujący inne stanowisko kierownicze w zakładzie.

2. Dyrektor zakładu w szczególności:

- 1) organizuje pracę w działach zakładu przy współpracy z osobą sprawującą nadzór pedagogiczny, o której mowa w ust. 1¹;
- 2) dysponuje przyznanymi zakładowi środkami finansowymi i odpowiada za ich prawidłowe wykorzystanie;
- 3) wykonuje czynności wynikające ze stosunku pracy wobec pracowników zakładu;
- 4) opracowuje zakres pracy i czynności służbowych pracowników;
- 5) prowadzi nabór kandydatów na pracowników uwzględniający kompetencje i umiejętność postępowania z nieletnimi oraz osobistą przydatność do pracy;
- 6) reprezentuje zakład na zewnątrz.

3. Realizując zadania, o których mowa w ust. 1 i 2, dyrektor zakładu uwzględnia:

- 1) możliwość tworzenia w zakładzie warunków indywidualnego oddziaływania na nieletnich;

- 2) konieczność utrzymania bezpieczeństwa i porządku, w tym zabezpieczenia zakładu w sposób uniemożliwiający samowolne oddalenie się wychowanków z zakładu lub ich uwolnienie przez osoby z zewnątrz oraz inne bezprawne działania;
- 3) konieczność zapewnienia właściwych warunków bytowych, sanitarnych i zdrowotnych.
4. W razie nieobecności dyrektora zakładu jego obowiązki pełni upoważniony pracownik pedagogiczny.

§ 22.[Rada zakładu] 1. Rada zakładu, jako organ kolegialny, współdziała z dyrektorem zakładu w wykonywaniu zadań zakładu i podnoszeniu jakości pracy zakładu.

2. W skład rady zakładu wchodzi wszyscy pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w zakładzie.

3. Przewodniczącym rady zakładu jest dyrektor zakładu.

4. W posiedzeniach rady zakładu mogą także brać udział, z głosem doradczym, osoby zaproszone przez jej przewodniczącego lub na wniosek rady zakładu oraz przedstawiciele organu wykonującego nadzór zwierzchni i przedstawiciele organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

5. Posiedzenia rady zakładu odbywają się z inicjatywy przewodniczącego lub na wniosek organu wykonującego nadzór zwierzchni nad zakładem albo na wniosek co najmniej połowy składu rady zakładu.

6. Rada zakładu ustala regulamin swojej działalności.

7. Przewodniczący przygotowuje posiedzenia rady zakładu, zawiadamia jej członków o terminie i porządku zebrania i prowadzi posiedzenia rady zakładu zgodnie z regulaminem.

8. Dyrektor zakładu, nie rzadziej niż dwa razy w roku, przedstawia radzie zakładu wnioski wynikające z realizacji zadań zakładu.

§ 23.[Zadania Rady] Rada zakładu opiniuje w szczególności:

- 1) roczny plan pracy;
- 2) organizację pracy zakładu na dany rok;
- 3) wyniki zachowania nieletnich;
- 4) organizację doskonalenia zawodowego pracowników pedagogicznych;
- 5) rozkład dnia i porządek zajęć w zakładzie;
- 6) (uchylony);
- 7) (uchylony);
- 8) wnioski dyrektora o przyznanie nauczycielom nagród, odznaczeń i innych wyróżnień.

§ 24.[Inne stanowiska kierownicze] 1. W zakładzie mogą być tworzone inne stanowiska kierownicze. Liczbę i rodzaj stanowisk kierowniczych w zakładzie zatwierdza Minister Sprawiedliwości na wniosek dyrektora zakładu.

2. Dyrektor zakładu, za zgodą Ministra Sprawiedliwości, powierza stanowiska kierownicze w zakładzie i odwołuje z nich.

§ 25.[Czynności dokonywane na czas określony w razie potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w zakładzie] 1. Dyrektor zakładu dla zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku w zakładzie może na czas określony:

- 1) zarządzić zamykanie pomieszczeń, w których wychowankowie przebywają, uczą się lub pracują;
- 2) zwiększyć liczbę pracowników prowadzących zajęcia zespołowe;
- 3) wstrzymać lub ograniczyć zajęcia zespołowe;
- 4) (uchylony).

2. Prawo wstępu na teren zakładu, poza pracownikami w nim zatrudnionymi, mają osoby sprawujące nadzór nad zakładem, osoby, którym została udzielona zgoda przez dyrektora zakładu, oraz inne osoby uprawnione na podstawie odrębnych przepisów.

§ 26.[Dokumentacja pobytu wychowanków] 1. W zakładzie prowadzi się dokumentację pobytu wychowanków oraz dokumentację przebiegu nauczania wraz z danymi dotyczącymi zatrudnienia wychowanków.

2. Dokumentację pobytu wychowanków w zakładzie stanowią w szczególności:

- 1) księga ewidencji wychowanków;
- 2) akta osobowe wychowanka wraz z dokumentacją procesu resocjalizacji;
- 3) wykaz osób podlegających zameldowaniu;
- 4) karta wyposażenia wychowanka;
- 5) księga ewidencji nagród i środków dyscyplinarnych;
- 6) księga ewidencji wychowanków umieszczonych w izbie przejściowej;
- 7) księga ewidencji wychowanków umieszczonych w izbie izolacyjnej;
- 8) księga ewidencji przepustek i urlopów;
- 9) dzienniki zajęć wychowawczych;
- 10) księga przebiegu służby nocnej;
- 11) księga ewidencji wydarzeń nadzwyczajnych;
- 12) dokumentacja użycia środków przymusu bezpośredniego;
- 13) protokoły rady zakładu.

3. Sposób prowadzenia dokumentacji pobytu określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

4. Dokumentację przebiegu nauczania wraz z danymi dotyczącymi zatrudnienia wychowanków prowadzi się i przechowuje według odrębnych przepisów.

5. Akta osobowe wychowanka i dokumentację procesu jego resocjalizacji przechowuje się w zakładzie przez okres 3 lat, licząc od daty ukończenia przez wychowanka 21 lat.

Rozdział 2a

(uchylony)

§ 26¹. (uchylony)

§ 26². (uchylony)

§ 26³. (uchylony)

§ 26⁴.(uchylony)

§ 26⁵.(uchylony)

§ 26⁶.(uchylony)

§ 26⁷.(uchylony)

§ 26⁸.(uchylony)

§ 26⁹.(uchylony)

§ 26¹⁰.(uchylony)

§ 26¹¹.(uchylony)

§ 26¹².(uchylony)

§ 26¹³.(uchylony)

§ 26¹⁴.(uchylony)

§ 26¹⁵.(uchylony)

§ 26¹⁶.(uchylony)

§ 26¹⁷.(uchylony)

§ 26¹⁸.(uchylony)

Rozdział 3

Rodzaje i organizacja schronisk

§ 27. [Rodzaje schronisk] Schroniska dzielą się na:

- 1) zwykłe;
- 2) interwencyjne.

§ 28.[Schroniska zwykłe] Schroniska zwykłe są przeznaczone dla nieletnich umieszczonych w schronisku na podstawie art. 27 § 1 lub art. 74 § 2 ustawy.

§ 29.[Schroniska interwencyjne] 1. Schroniska interwencyjne są przeznaczone dla nieletnich:

- 1) umieszczonych w schronisku na podstawie art. 27 § 2 ustawy;
- 2) stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo dla bezpieczeństwa schroniska zwykłego.

2. Praca wychowawcza wobec nieletnich umieszczonych w schroniskach interwencyjnych jest ukierunkowana w szczególności na eliminowanie przyczyn zachowań agresywnych.

§ 30.[Kształcenie i zatrudnianie] 1. Kształcenie ogólne i zawodowe, zatrudnianie oraz zajęcia w czasie wolnym od nauki i pracy prowadzi się na terenie schroniska.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach kształcenie i zatrudnianie może odbywać się poza schroniskiem za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostaje nieletni.

§ 31.[Liczba nieletnich w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym w schroniskach zwykłych] 1. W schroniskach zwykłych liczba nieletnich w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym powinna wynosić 10.

2. W schroniskach interwencyjnych liczba nieletnich w grupie wychowawczej i oddziale szkolnym powinna wynosić 6.

§ 32.[Skład schroniska] W skład schroniska wchodzi:

- 1) internat;
- 2) szkoła albo szkoły i warsztaty szkolne;
- 3) (uchylony);
- 4) zespół diagnostyczny.

§ 33.[Rada schroniska] Rada schroniska opiniuje w szczególności:

- 1) roczny plan pracy;
- 2) organizację doskonalenia zawodowego pracowników pedagogicznych;
- 3) organizację pracy schroniska na dany rok;
- 4) rozkład dnia i porządek zajęć w schronisku;
- 5) wnioski dyrektora o przyznanie nauczycielom nagród, odznaczeń i innych wyróżnień.

§ 34.[Odpowiednie stosowanie przepisów rozporządzenia] Do organizacji schronisk przepisy § 10, § 11, § 13, § 14, § 15 ust. 2, § 16–22 i § 24–26 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 4

Szczegółowe zasady kierowania, przyjmowania, przenoszenia i zwalniania nieletnich w zakładach

§ 35. [Wniosek o skierowanie nieletniego do zakładu] 1. Niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia o umieszczeniu w zakładzie sędzia przesyła do Ministerstwa Sprawiedliwości wniosek o skierowanie nieletniego do zakładu, do którego dołącza:

- 1) odpis prawomocnego orzeczenia o umieszczeniu w zakładzie;
- 2) opinię o nieletnim opracowaną w opiniodawczym zespole sądowych specjalistów, w schronisku dla nieletnich lub innej specjalistycznej placówce;
- 3) aktualny wywiad środowiskowy oraz inne informacje umożliwiające skierowanie nieletniego do odpowiedniego rodzaju zakładu.

2. W przypadku braku dokumentów, o których mowa w ust. 1, Ministerstwo Sprawiedliwości występuje o ich uzupełnienie.

§ 36.[Opinia specjalistów] 1. Nieletniego kieruje się i przenosi do odpowiedniego zakładu, po zasięgnięciu opinii zespołu specjalistów, w skład którego wchodzi w szczególności pedagog i psycholog.

2. Organizację pracy zespołu, o którym mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy.

§ 37.[Skierowanie nieletniego do zakładu położonego najbliższej miejsca stałego zamieszkania]

Nieletniego kieruje się do zakładu położonego najbliższej miejsca stałego zamieszkania, chyba że ze względów wychowawczych lub organizacyjnych jest to niemożliwe.

§ 38.[Zawiadomienie o skierowaniu nieletniego do zakładu] 1. O skierowaniu nieletniego do zakładu zawiadamia się:

- 1) sąd rodzinny;
  - 2) zakład, do którego nieletni został skierowany;
  - 3) schronisko dla nieletnich, w którym nieletni przebywa.
2. (uchylony).

3. Niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o skierowaniu, o którym mowa w ust. 1, sędzia zwraca się do rodziców (opiekunów) lub Policji o doprowadzenie nieletniego do zakładu.

4. W wyjątkowych przypadkach sędzia może zezwolić nieletniemu na udanie się do zakładu bez udziału rodziców (opiekunów) lub Policji.

§ 39.[Przeniesienie wychowanka do innego zakładu] 1. Przeniesienie wychowanka do innego zakładu może nastąpić ze względów wychowawczych lub organizacyjnych na wniosek sądu rodzinnego, dyrektora zakładu, wychowanka lub jego rodziców (opiekunów), skierowany do Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Do wniosku o przeniesienie wychowanka do innego zakładu dyrektor zakładu dołącza aktualną opinię psychologiczno-pedagogiczną.

3. Przeniesienie wychowanka do innego zakładu na wniosek dyrektora zakładu, wychowanka lub jego rodziców (opiekunów) wymaga zgody Ministerstwa Sprawiedliwości.

4. Przed przeniesieniem wychowanka do zakładu o wzmożonym nadzorze wychowawczym sąd rodzinny zasięga opinii Ministerstwa Sprawiedliwości.

5. Przeniesienie wychowanka do innego zakładu, w przypadkach, o których mowa w art. 85 § 2 ustawy, następuje na podstawie postanowienia sądu rodzinnego.

§ 40.[Zawiadomienie o przeniesieniu wychowanka do innego zakładu] 1. O przeniesieniu wychowanka zawiadamia się:

- 1) sąd rodzinny;
  - 2) zakład, do którego nieletni ma zostać przeniesiony;
  - 3) zakład, z którego nieletni ma zostać przeniesiony;
  - 4) rodziców (opiekunów) nieletniego.
2. (uchylony).

§ 41.[Przyjęcie nieletniego do zakładu] 1. Dyrektor zakładu jest obowiązany przyjąć nieletniego do zakładu na podstawie:

- 1) prawomocnego orzeczenia o umieszczeniu w zakładzie;
- 2) nakazu przyjęcia i skierowania lub przeniesienia do zakładu.

2. Jeżeli przyjęcie nieletniego powoduje przekroczenie limitu miejsc w zakładzie, dyrektor zakładu przyjmuje nieletniego i zawiadamia o tym Ministerstwo Sprawiedliwości.

3. W przypadku niedoprowadzenia nieletniego do zakładu w ciągu 3 miesięcy od daty skierowania lub przeniesienia, dyrektor zakładu odsyła dokumentację nieletniego sądowi rodzinnemu.

§ 42.[Zawiadomienie o doprowadzeniu nieletniego do zakładu] Dyrektor zakładu, niezwłocznie po doprowadzeniu nieletniego do zakładu, zawiadamia sąd rodzinny i rodziców (opiekunów) o jego przyjęciu.

§ 43.[Czynności podejmowane wobec nieletniego po jego przyjęciu do zakładu] Nieletniego przyjmuje do zakładu dyrektor zakładu i przeprowadza z nim rozmowę, zapoznaje nieletniego z jego prawami i obowiązkami oraz zasadami pobytu w zakładzie, co nieletni potwierdza własnoręcznym podpisem.

§ 44.[Umieszczenie nieletniego w izbie przejściowej lub grupie wychowawczej] 1. Po przyjęciu do zakładu nieletniego umieszcza się w izbie przejściowej lub w grupie wychowawczej.

2. Umieszczenie nieletniego w izbie przejściowej może nastąpić, na okres nie dłuższy niż 14 dni, w celu:

- 1) przeprowadzenia rozmowy wstępnej;
- 2) poddania go wstępnym badaniom lekarskim i zabiegom higieniczno-sanitarnym;
- 3) poddania go badaniom osobopoznawczym.

3. Umieszczenie w grupie wychowawczej może nastąpić w przypadku, gdy nieletni został przeniesiony z innego zakładu i nie zachodzi konieczność umieszczenia go w izbie przejściowej w celu, o którym mowa w ust. 2.

4. Izbą przejściową w zakładzie jest wyodrębnione pomieszczenie urządzone w sposób odpowiadający warunkom pomieszczenia mieszkalnego, pozostające pod stałym nadzorem, które powinno posiadać urządzenia pozwalające monitorować w nim pobyt nieletniego.

§ 45.[Przewiezienie wychowanka do innego zakładu] 1. Przed przewiezieniem do innego zakładu wychowanek jest poddawany badaniom lekarskim w celu ustalenia, czy jego stan zdrowia pozwala na przewiezienie.

2. Zakładowi, do którego wychowanek zostaje przewiezony, przekazuje się aktualną opinię psychologiczno-pedagogiczną, akta osobowe i depozyt wychowanka.

3. Do akt osobowych wychowanka załącza się informację o zachowaniu wychowanka w okresie od wydania opinii psychologiczno-pedagogicznej do chwili opuszczenia zakładu.

§ 46.[Zwolnienie wychowanka z zakładu] 1. Zwolnienie wychowanka z zakładu następuje na podstawie orzeczenia sądu i nakazu zwolnienia, chyba że zwolnienie następuje w związku z ustaniem wykonywania środka poprawczego z mocy prawa.

2. O terminie zwolnienia wychowanka zawiadamia się jego rodziców (opiekunów). W uzasadnionych przypadkach uzgadnia się z nimi także sposób przekazania zwalnianego wychowanka.

Rozdział 5

Szczegółowe zasady kierowania, przyjmowania, przenoszenia i zwalniania nieletnich w schroniskach

§ 47. [Wskazanie właściwego schroniska] W przypadku wydania orzeczenia o umieszczeniu nieletniego w schronisku Ministerstwo Sprawiedliwości niezwłocznie na pisemny wniosek sędziego wskazuje schronisko, w którym nieletni ma zostać umieszczony.

§ 48.[Wskazanie schroniska położonego najbliżej miejsca stałego zamieszkania nieletniego] 1. Ministerstwo Sprawiedliwości wskazuje schronisko położone najbliżej miejsca stałego zamieszkania nieletniego, chyba że ze względów wychowawczych lub organizacyjnych jest to niemożliwe.

2. Wskazanie schroniska, w którym ma zostać umieszczony nieletni, powinno nastąpić w terminie 72 godzin od chwili przyjęcia zgłoszenia przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

3. Niezwłocznie po wskazaniu schroniska, w którym ma zostać umieszczony nieletni, sędzia zwraca się do rodziców (opiekunów) lub Policji o doprowadzenie nieletniego do schroniska.

§ 49.[Obowiązek przyjęcia nieletniego do schroniska] 1. Dyrektor schroniska jest obowiązany przyjąć nieletniego do schroniska na podstawie:

- 1) odpisu orzeczenia o umieszczeniu w schronisku;
- 2) nakazu przyjęcia.

2. Jeżeli przyjęcie nieletniego powoduje przekroczenie limitu miejsc w schronisku, dyrektor schroniska przyjmuje nieletniego i zawiadamia Ministerstwo Sprawiedliwości.

§ 50.[Odpowiednie stosowanie przepisów § 42 i § 43] Przepisy § 42 i § 43 stosuje się odpowiednio.

§ 51.[Umieszczenie nieletniego w izbie przejściowej] 1. Po przyjęciu do schroniska nieletniego umieszcza się w izbie przejściowej, na okres nie dłuższy niż 14 dni, w celu:

- 1) przeprowadzenia rozmowy wstępnej i sporządzenia podstawowej informacji o nieletnim;
- 2) poddania go wstępnym badaniom lekarskim i zabiegom higieniczno-sanitarnym;
- 3) poddania go badaniom osobopoznawczym.

2. Rozmowę, o której mowa w ust. 1 pkt 1, przeprowadza psycholog lub pedagog.

3. Nieletni przebywający w izbie przejściowej schroniska może brać udział w niektórych zajęciach dydaktycznych i wychowawczych, według programu opracowanego przez psychologa lub pedagoga i zaakceptowanego przez dyrektora schroniska.

4. Nieletni umieszczony w schronisku po raz pierwszy nie powinien przebywać w izbie przejściowej z nieletnim (nieletnimi) umieszczonym w niej po samowolnie przedłużonej przepustce, po ucieczce lub z nieletnim przeniesionym z innego schroniska.

5. Izbą przejściową w schronisku jest wyodrębnione pomieszczenie urządzone w sposób odpowiadający warunkom pomieszczenia mieszkalnego, pozostające pod stałym nadzorem, które powinno posiadać urządzenia pozwalające monitorować w niej pobyt nieletniego.

§ 52.[Przeniesienie nieletniego do schroniska interwencyjnego] 1. Przeniesienie nieletniego, którego zachowanie zagraża bezpieczeństwu schroniska zwykłego, do schroniska interwencyjnego może nastąpić na uzasadniony wniosek dyrektora schroniska zwykłego do sądu, który orzekł o umieszczeniu w tym schronisku.

2. Przeniesienie nieletniego ze schroniska zwykłego do schroniska interwencyjnego następuje na podstawie postanowienia sądu o przeniesieniu, nakazu zwolnienia nieletniego ze schroniska, w którym nieletni przebywa, i nakazu przyjęcia do schroniska, w którym nieletni ma zostać umieszczony.

§ 53.[Przeniesienie nieletniego do innego schroniska] 1. Przeniesienie nieletniego do innego schroniska może nastąpić za zgodą sędziego prowadzącego postępowanie, jeżeli wymagają tego względy wychowawcze lub organizacyjne, w szczególności jeśli usprawniłoby to postępowanie w sprawie nieletniego.

2. Przeniesienie nieletniego do innego schroniska tego samego rodzaju następuje na podstawie nakazu zwolnienia nieletniego ze schroniska, w którym nieletni przebywa, i nakazu przyjęcia do schroniska, w którym nieletni ma zostać umieszczony.

§ 54.[Czynności podejmowane przed przeniesieniem nieletniego do innego zakładu lub schroniska] 1. Przed przewiezieniem do innego schroniska lub zakładu nieletni jest poddawany badaniom lekarskim w celu ustalenia, czy jego stan zdrowia pozwala na przewiezienie.

2. Do schroniska lub zakładu, do którego wychowanek zostaje przewieziony, przekazuje się aktualną opinię psychologiczno-pedagogiczną, akta osobowe i depozyt nieletniego.

3. Do akt osobowych załącza się informację o zachowaniu nieletniego w okresie od jego przyjęcia do schroniska do chwili jego opuszczenia.

§ 55.[Zwolnienie nieletniego ze schroniska] 1. Zwolnienie nieletniego ze schroniska następuje na podstawie orzeczenia sądu i nakazu zwolnienia, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Zwolnienie nieletniego ze schroniska w celu wykonania orzeczenia o umieszczeniu w zakładzie następuje na podstawie nakazu zwolnienia i zawiadomienia o skierowaniu, o którym mowa w § 38 ust. 1 pkt 3.

3. Zwalnianemu nieletniemu wydaje się za pokwitowaniem pozostające w depozycie przedmioty wartościowe, inne przedmioty i pieniądze stanowiące jego własność oraz, w razie potrzeby, zaświadczenie o stanie zdrowia.

§ 56.[Zawiadomienie o terminie zwolnienia nieletniego ze schroniska] O terminie zwolnienia nieletniego ze schroniska zawiadamia się jego rodziców (opiekunów).

Rozdział 6

Szczegółowe zasady pobytu nieletnich w zakładzie

§ 57. [Uprawnienia wychowanka] 1. Wychowankowi w trakcie pobytu w zakładzie zapewnia się:

- 1) poszanowanie godności osobistej;
- 2) ochronę przed przemocą fizyczną, psychiczną, wyzyskiem i nadużyciami oraz wszelkimi przejawami okrucieństwa;
- 3) dostęp do informacji o obowiązującym w zakładzie regulaminie, nagrodach i środkach dyscyplinarnych, ofercie resocjalizacyjnej zakładu;
- 4) informację o przebiegu procesu resocjalizacyjnego;
- 5) wyżywienie dostosowane do potrzeb rozwojowych;
- 6) odzież, bieliznę, obuwie, materiały szkolne i podręczniki, sprzęt i środki czystości;
- 7) dostęp do świadczeń zdrowotnych i rehabilitacyjnych, w tym w szczególności wychowawce w ciąży, w czasie porodu i po porodzie;

- 8) ochronę więzi rodzinnych;
- 9) wysyłanie i doręczanie korespondencji, z ograniczeniami wynikającymi z przepisów prawa;
- 10) możliwość kontaktu z obrońcą lub pełnomocnikiem wychowanka, na terenie zakładu bez udziału innych osób;
- 11) opiekę i pomoc psychologiczno-pedagogiczną;
- 12) możliwość składania skarg, próśb i wniosków;
- 13) co najmniej godzinny pobyt w ciągu doby na świeżym powietrzu, o ile warunki atmosferyczne na to pozwalają.

2. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą dyrektora zakładu, wychowanek może nosić własną odzież, bieliznę i obuwie.

3. Dyrektor zakładu zawiadamia rodziców (opiekunów) wychowanka i sąd rodzinny o przypadkach zachorowań wychowanka wymagających interwencji specjalistycznej lub hospitalizacji.

4. O stanie ciąży wychowanki i urodzeniu przez nią dziecka dyrektor zakładu zawiadamia jej rodziców (opiekunów), sąd rodzinny i właściwy sąd opiekuńczy.

5. Wychowance w ciąży zapewnia się wzmożoną opiekę, przygotowując ją jednocześnie do pełnienia roli matki.

§ 58.[Obowiązki zakładu] Zakład, w ramach prowadzonej działalności resocjalizacyjnej wobec wychowanka, zapobiega i przeciwdziała:

- 1) nabywaniu i spożywaniu napojów alkoholowych przez wychowanków oraz środków odurzających i psychotropowych, i udziela im oraz ich rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów uzależnienia od tych środków, współpracując z instytucjami i organizacjami świadczącymi specjalistyczną pomoc;
- 2) posługiwaniu się wyrazami lub zwrotami wulgarnymi, obelżywymi albo gwarą używaną w podkulturach o charakterze przestępczym;
- 3) wykonywaniu tatuaży;
- 4) samowolnej wymianie z innymi wychowankami odzieży, obuwia oraz innych przedmiotów;
- 5) posiadaniu przedmiotów niebezpiecznych, w szczególności narzędzi do cięcia metalu, środków służących do obezwładniania, broni, środków odurzających, substancji psychotropowych oraz alkoholu;
- 6) namowom do buntu, nieprzestrzegania regulaminu zakładu oraz zachowań agresywnych;
- 7) tworzeniu się grup podkultury o charakterze przestępczym.

§ 59.[Indywidualny plan resocjalizacji] 1. W zakładzie prowadzi się proces resocjalizacji wychowanka w oparciu o indywidualną diagnozę i indywidualny plan resocjalizacji, opracowany przez pedagoga i psychologa z udziałem wychowanka i innych pracowników zakładu.

2. (uchylony).

3. Indywidualny plan resocjalizacji obejmuje w szczególności:

- 1) rodzaje i formy oddziaływań resocjalizacyjnych i terapeutycznych, do których wychowanek zostanie włączony, z podaniem przewidywanego czasu ich trwania;

- 2) zakres, kierunki i formy nauczania, kształcenia zawodowego, jakimi wychowanek ma zostać objęty, oraz jego indywidualne obowiązki wiążące się z przebiegiem nauczania;
- 3) zakres i sposób współpracy z rodziną i innymi osobami w celu doprowadzenia do integracji społecznej oraz do usamodzielnienia się;
- 4) sposób i kryteria oceny przebiegu procesu resocjalizacji;
- 5) program przygotowań wychowanka do życia po zwolnieniu z zakładu;
- 6) pobyt w hostelu od 3 do 6 miesięcy przed zwolnieniem z zakładu lub warunkowym zwolnieniem z zakładu.

4. W przypadku gdy wychowanek odmawia współudziału w opracowaniu indywidualnego planu resocjalizacji, plan ten opracowuje pedagog i psycholog z udziałem innych pracowników zakładu.

5. Indywidualny plan resocjalizacji modyfikuje się wraz z przebiegiem procesu resocjalizacji wychowanka, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

§ 60.[Informacja o postępach w procesie resocjalizacji] Zakład informuje rodziców (opiekunów) co najmniej dwa razy w roku o postępach w resocjalizacji wychowanka.

§ 61.[Obowiązki wychowanka] Wychowanek zakładu w czasie pobytu w zakładzie powinien:

- 1) przestrzegać regulaminu i rozkładu zajęć w zakładzie;
- 2) przestrzegać zasad bezpieczeństwa i powiadamiać przełożonych o zagrożeniach dla bezpieczeństwa osób, dla porządku, środowiska, zdrowia lub mienia;
- 3) uczestniczyć w procesie resocjalizacji;
- 4) wykonywać polecenia przełożonych;
- 5) odnosić się do wychowanków oraz innych osób z poszanowaniem ich godności;
- 6) dbać o stan zdrowia i higienę osobistą;
- 7) dbać o schludny wygląd i kulturę słowa;
- 8) utrzymywać czystość i porządek w pomieszczeniach, w których przebywa;
- 9) przekazać do depozytu przedmioty, których posiadanie jest niezgodne z regulaminem, dokumenty i przedmioty wartościowe;
- 10) wykonywać prace pomocnicze o charakterze porządkowym związane z funkcjonowaniem zakładu;
- 11) (uchylony);
- 12) powracać z urlopów i przepustek w terminie ustalonym przez dyrektora zakładu.

§ 62.[Kieszonkowe] 1. Wychowanek otrzymuje na własne wydatki kieszonkowe, wypłacane ze środków finansowych przeznaczonych na utrzymanie zakładu. Przepis § 63 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Wysokość kieszonkowego dla wychowanka wynosi miesięcznie 1,1% kwoty bazowej.

3. Limit środków na wypłatę kieszonkowego ustala się odrębnie na każdy miesiąc w wysokości 2,8% kwoty bazowej na wychowanka z uwzględnieniem średniej liczby wychowanków faktycznie przebywających w zakładzie w danym miesiącu.

4. Dyrektor zakładu może podwyższyć kieszonkowe do wysokości 6% kwoty bazowej wychowankowi znajdującemu się w trudnej sytuacji materialnej.

5. Wychowankowi, którego okres pobytu w zakładzie nie przekracza miesiąca, kieszonkowe przysługuje w wysokości proporcjonalnej do okresu jego pobytu w zakładzie w danym miesiącu. Kieszonkowe wypłaca się z dołu.

§ 63.[Prawo do otrzymywania pieniędzy z innych źródeł] 1. Wychowanek może otrzymywać pieniądze od osób, instytucji lub organizacji.

2. Pieniądze otrzymane od osób, instytucji lub organizacji wychowanek powinien przekazać, za pokwitowaniem, do depozytu; może nimi dysponować za zgodą wychowawcy.

§ 64.[Prawo do otrzymywania paczek] 1. Wychowanek może otrzymywać paczki z żywnością, książkami, ubraniami, obuwiem i innymi przedmiotami osobistego użytku, z zastrzeżeniem § 61 pkt 9.

2. Paczki doręcza się wychowankowi niezwłocznie za pokwitowaniem.

3. Osoba doręczająca paczkę wychowankowi sporządza w jego obecności spis jej zawartości.

§ 65.(utracił moc).

§ 66.(utracił moc).

§ 67.[Uzależnienie udzielenia przepustki lub urlopu od zgody sądu oraz wymogi dotyczące sporządzania decyzji o przyznaniu nagrody] 1. Sąd rodzinny może zastrzec, że udzielenie przepustki lub urlopu wymaga jego zgody.

2. Decyzję o przyznaniu nagrody sporządza się na piśmie i podaje do wiadomości wychowankowi.

3. Decyzję o przyznaniu nagrody włącza się do akt osobowych wychowanka.

§ 68.[Udzielenie przepustki lub urlopu] 1. Pierwsza przepustka może być udzielona wychowankowi zakładu:

1) otwartego – po upływie 2 miesięcy pobytu w zakładzie;

2) półotwartego – po upływie 3 miesięcy pobytu w zakładzie;

3) zamkniętego – po upływie 4 miesięcy pobytu w zakładzie;

4) o wzmożonym nadzorze wychowawczym – po upływie 5 miesięcy pobytu w zakładzie;

5) resocjalizacyjno-rewalidacyjnego – po upływie 3 miesięcy pobytu w zakładzie;

6) resocjalizacyjno-terapeutycznego – po upływie 3 miesięcy pobytu w zakładzie;

7) (uchylony).

2. W przypadkach losowych dyrektor zakładu może udzielić przepustki wychowankowi przed upływem terminów, o których mowa w ust. 1. W takim przypadku wychowanek zakładu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3–4, korzysta z przepustki pod opieką pracownika.

3. Urlop, w danym roku kalendarzowym, może być udzielony wychowankowi zakładu:

1) otwartego – po upływie 2 miesięcy pobytu w zakładzie, w wymiarze do 65 dni;

2) półotwartego – po upływie 3 miesięcy pobytu w zakładzie, w wymiarze do 55 dni;

- 3) zamkniętego – po upływie 4 miesięcy pobytu w zakładzie, w wymiarze do 30 dni;
- 4) o wzmożonym nadzorze wychowawczym – po upływie 6 miesięcy pobytu w zakładzie, w wymiarze do 21 dni;
- 5) resocjalizacyjno-rewalidacyjnego – po upływie 3 miesięcy pobytu w zakładzie, w wymiarze do 55 dni;
- 6) resocjalizacyjno-terapeutycznego – po upływie 3 miesięcy pobytu w zakładzie, w wymiarze do 55 dni;
- 7) (uchylony).

4. W zakładach zamkniętych i o wzmożonym nadzorze wychowawczym wymiar pierwszego urlopu nie może być dłuższy niż 7 dni.

5. Dyrektor zakładu może w przypadkach uzasadnionych wychowawczo, po zasięgnięciu opinii psychologa lub pedagoga i wychowawcy nieletniego, zaliczyć okres pozostawania nieletniego w schronisku dla nieletnich do okresu uprawniającego do otrzymania urlopu lub przepustki.

§ 69.[Program pobytu wychowanka na urlopie] 1. Przed udzieleniem urlopu opracowuje się program pobytu wychowanka zakładu na urlopie.

2. Wychowawca po powrocie wychowanka z urlopu sprawdza zachowanie wychowanka podczas urlopu i sporządza stosowny wpis do akt osobowych.

§ 70.(utracił moc).

§ 71.(utracił moc).

§ 72.(utracił moc).

§ 73.(utracił moc).

§ 74.(utracił moc).

§ 75.[Doprowadzenie wychowanka na specjalistyczne badania lekarskie lub leczenie szpitalne] Dyrektor zakładu, ze względu na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa wychowanka lub innych osób, może zwrócić się z wnioskiem do sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad zakładem o wydanie nakazu doprowadzenia wychowanka przez Policję na specjalistyczne badania lekarskie lub leczenie szpitalne, w szczególności wychowanka, który dopuścił się czynu zabronionego, określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3 lub 4, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – [Kodeks karny](#).

§ 76.[Zawiadomienie o potrzebie zastosowania środka zapobiegawczego] Jeżeli przeciwko wychowankowi toczy się postępowanie karne, a jego pobyt w zakładzie stwarzałby poważne zagrożenie bezpieczeństwa zakładu, dyrektor zakładu niezwłocznie zawiadamia organ prowadzący postępowanie o potrzebie zastosowania środka zapobiegawczego.

§ 77.[Obowiązki informacyjne dyrektora zakładu] Dyrektor zakładu zawiadamia niezwłocznie:

- 1) Ministerstwo Sprawiedliwości – o wydarzeniach nadzwyczajnych w zakładzie;
- 2) prezesa sądu okręgowego – w razie zaistnienia wydarzeń określonych w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 września 2001 r. w sprawie zakresu i trybu współdziałania zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją w wypadku zagrożenia bezpieczeństwa tych placówek (Dz. U. poz. 1205);
- 3) sąd rodzinny – o samowolnym przedłużeniu przez wychowanka pobytu poza zakładem.

§ 78.[Skreślenie wychowanka z ewidencji zakładu] 1. Wychowanka skreśla się z ewidencji zakładu w przypadku:

- 1) przeniesienia do innego zakładu;
- 2) zwolnienia z zakładu w związku z ustaniem wykonywania środka poprawczego;
- 3) warunkowego zwolnienia z zakładu;
- 4) umieszczenia w schronisku, areszcie śledczym lub zakładzie karnym;
- 5) upływu 3 miesięcy nieobecności w zakładzie spowodowanej ucieczką, samowolnym przedłużeniem urlopu lub przepustki.

2. O skreśleniu wychowanka z ewidencji zakładu dyrektor zakładu niezwłocznie zawiadamia sąd rodzinny oraz Ministerstwo Sprawiedliwości.

3. Ponowne umieszczenie w zakładzie wychowanka skreślonego z ewidencji zakładu z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 3–5, wymaga zwrócenia się do Ministerstwa Sprawiedliwości z wnioskiem o skierowanie do zakładu. Do czasu wydania skierowania wychowanka umieszcza się w zakładzie, z którego ewidencji został skreślony.

§ 79.[Zlecenie przeprowadzenia wywiadu środowiskowego] Przed umieszczeniem wychowanka na czas określony poza zakładem na podstawie art. 90 ustawy, dyrektor zakładu występuje do sądu rodzinnego o zlecenie przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

§ 80.[Czynności podejmowane w celu przygotowania wychowanka do zwolnienia z zakładu] 1. W celu przygotowania wychowanka do zwolnienia z zakładu, co najmniej 6 miesięcy przed zwolnieniem wychowanka, powinien:

- 1) zgromadzić informacje o potrzebach wychowanka po zwolnieniu;
- 2) udzielić wychowankowi informacji:
  - a) dotyczących wyrobienia niezbędnych dokumentów,
  - b) o przysługującej wychowankowi pomocy w usamodzielnianiu,
  - c) o sposobie nawiązania i utrzymywania kontaktów z kuratorem sądowym;
- 3) udzielić pomocy w podjęciu zatrudnienia i zamieszkania.

2. Przygotowanie wychowanka do zwolnienia z zakładu oraz warunkowego zwolnienia z zakładu może odbywać się w hostelu.

§ 81.[Czynności towarzyszące zwolnieniu wychowanka z zakładu] 1. Jeżeli zwalniany wychowanek nie posiada własnych pieniędzy i nie może uzyskać potrzebnej pomocy od rodziców (opiekunów) lub z innych źródeł, dyrektor zakładu może udzielić mu pomocy finansowej lub materialnej w kwocie do wysokości kwoty bazowej.

2. Zwalnianemu wychowankowi wydaje się za pokwitowaniem pozostające w depozycie przedmioty wartościowe, inne przedmioty i pieniądze stanowiące jego własność oraz, w razie potrzeby, zaświadczenie o stanie zdrowia.

3. Wychowanek otrzymuje dokumenty, a w razie potrzeby bilet na przejazd, artykuły żywnościowe na czas podróży oraz skierowanie na leczenie, jeśli takie jest zalecenie lekarskie.

§ 82.[Pozwolenie na pozostanie wychowanka w zakładzie na czas określony] W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na pisemny wniosek wychowanka zwalnianego z zakładu, dyrektor zakładu może pozwolić na pozostanie wychowanka w zakładzie na czas określony.

Rozdział 7

Szczegółowe zasady pobytu nieletnich w schronisku

§ 83. [Opinia psychologiczno-pedagogiczna] 1. Schronisko opracowuje opinię psychologiczno-pedagogiczną o nieletnim, która obejmuje:

- 1) określenie stanu zdrowia fizycznego, a w tym:
  - a) uwarunkowania biologiczne stanu zdrowia, przebiegu ciąży, choroby wieku dziecięcego,
  - b) przebyte choroby, urazy, operacje,
  - c) aktualny stan zdrowia, w tym sprawność fizyczną, sprawność analizatorów, kontakt ze środkami psychoaktywnymi;
- 2) określenie poziomu rozwoju psychicznego, w szczególności:
  - a) poziom rozwoju poznawczego, w tym przebieg nauki szkolnej z uwzględnieniem opóźnień w nauce i braków w wiadomościach szkolnych oraz z uwzględnieniem zainteresowań i predyspozycji zawodowych,
  - b) charakterystykę osobowości nieletniego, w tym cechy temperamentu, uczucia, potrzeby, wartości, zainteresowania, zdolności oraz pozytywne aspekty osobowości;
- 3) charakterystykę środowiska rodzinnego i rówieśniczego, uwarunkowania psychospołeczne, więzi emocjonalne, system wartości, system wychowawczy;
- 4) analizę procesu nieprzystosowania społecznego;
- 5) wnioski określające kierunki oddziaływań resocjalizacyjnych;
- 6) propozycje dotyczące rodzaju środka wychowawczego lub poprawczego.

2. Opinię sporządza się w terminie nie dłuższym niż do 6 tygodni od przyjęcia wychowanka. Opinia zawiera datę i podpisy osób biorących udział w jej wydaniu oraz dyrektora schroniska.

§ 84.[Resocjalizacja] 1. W schronisku prowadzi się oddziaływania wychowawcze ukierunkowane na rozpoczęcie procesu resocjalizacji.

2. W procesie resocjalizacji uwzględnia się udzielanie nieletniemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej i psychiatrycznej oraz udzielanie rodzinie nieletniego pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o której mowa w § 12 ust. 3.

§ 85.[Udzielanie pomocy w nawiązaniu kontaktów z rodzicami] Schronisko udziela nieletniemu pomocy w nawiązaniu kontaktów z rodzicami (opiekunami) i informuje ich o zachowaniu nieletniego.

§ 86.[Odpowiednie stosowanie przepisów § 57 i § 58] Przepisy § 57 i § 58 stosuje się odpowiednio.

§ 87.[Obowiązki nieletniego w czasie pobytu w schronisku] Nieletni w czasie pobytu w schronisku повинien:

- 1) przestrzegać regulaminu i rozkładu zajęć w schronisku;

- 2) przestrzegać zasad bezpieczeństwa i powiadamiać przełożonych o zagrożeniach dla bezpieczeństwa osób, dla porządku, środowiska, zdrowia lub mienia;
- 3) wykonywać polecenia przełożonych;
- 4) odnosić się do nieletnich oraz innych osób z poszanowaniem ich godności;
- 5) dbać o stan zdrowia i higienę osobistą;
- 6) dbać o schludny wygląd i kulturę słowa;
- 7) utrzymywać czystość i porządek w pomieszczeniach, w których przebywa;
- 8) przekazać do depozytu przedmioty, których posiadanie jest niezgodne z regulaminem, dokumenty i przedmioty wartościowe;
- 9) wykonywać prace pomocnicze o charakterze porządkowym związane z funkcjonowaniem schroniska;
- 10) powracać z przepustek w terminie ustalonym przez dyrektora schroniska.

§ 88.[Kieszonkowe dla nieletniego znajdującego się w trudnej sytuacji materialnej] 1. Dyrektor schroniska może przyznać nieletniemu znajdującemu się w trudnej sytuacji materialnej kieszonkowe na własne wydatki, w wysokości od 1,1% do 6% kwoty bazowej.

2. Kieszonkowe jest wypłacane ze środków przeznaczonych na utrzymanie schroniska.
3. Przepisy § 62 ust. 3 i 5 oraz § 63 stosuje się odpowiednio.

§ 89.[Prawo do otrzymywania paczek] 1. Nieletni może otrzymywać paczki z żywnością, książkami, ubraniem, obuwiem i innymi przedmiotami osobistego użytku, z zastrzeżeniem § 87 pkt 8.

2. Paczki doręcza się nieletniemu niezwłocznie za pokwitowaniem.
3. Osoba doręczająca paczkę nieletniemu sporządza w jego obecności spis jej zawartości.

§ 90.(utracił moc).

§ 91.(utracił moc).

§ 92.[Odpowiednie stosowanie przepisów § 67 ust. 2 i 3] Przepisy § 67 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

§ 93.(utracił moc).

§ 94.(utracił moc).

§ 95.(utracił moc).

§ 96.[Odpowiednie stosowanie przepisów § 73 i § 74] Przepisy § 73^[1] i § 74^[2] stosuje się odpowiednio.

§ 97.[Obowiązki informacyjne dyrektora schroniska] Dyrektor schroniska zawiadamia niezwłocznie:

- 1) Ministerstwo Sprawiedliwości – o wydarzeniach nadzwyczajnych w schronisku;
- 2) prezesa sądu okręgowego – w razie zaistnienia wydarzeń określonych w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 września 2001 r. w sprawie zakresu i trybu współdziałania zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z Policją w wypadku zagrożenia bezpieczeństwa tych placówek;

- 3) organ, do dyspozycji którego nieletni pozostaje – o samowolnym przedłużeniu przez nieletniego pobytu poza schroniskiem.

§ 98.[Zawiadomienie sądu o braku dokumentu o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku]

W przypadku braku dokumentu o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku na 7 dni przed upływem terminu umieszczenia, dyrektor schroniska zawiadamia o tym sąd, który orzekł o umieszczeniu nieletniego w schronisku.

§ 99.[Skreślenie nieletniego z ewidencji schroniska] 1. Nieletniego skreśla się z ewidencji schroniska w przypadku:

- 1) zwolnienia ze schroniska;
- 2) przeniesienia do innego schroniska;
- 3) umieszczenia w zakładzie, areszcie śledczym lub zakładzie karnym.

2. O skreśleniu nieletniego z ewidencji schroniska dyrektor schroniska niezwłocznie zawiadamia sąd rodzinny oraz Ministerstwo Sprawiedliwości.

Rozdział 8

Sposób wykonywania nadzoru nad zakładami i schroniskami

§ 100. [Nadzór zwierzchni] 1. Minister Sprawiedliwości wykonuje nadzór zwierzchni nad zakładami i schroniskami poprzez prezesów sądów okręgowych oraz wyznaczone osoby.

2. Zadania nadzoru zwierzchniego polegają na:

- 1) ocenie stanu i warunków działalności zakładów i schronisk;
- 2) ustalaniu potrzeb i standardów w zakresie realizacji procesu wychowania i kształcenia;
- 3) planowaniu i opiniowaniu wielkości nakładów osobowych i finansowych niezbędnych do działalności zakładów i schronisk;
- 4) badaniu stanu przestrzegania prawa, w tym w zakresie awansu zawodowego nauczycieli;
- 5) diagnozowaniu stanu realizacji zadań i podejmowaniu działań skutkujących usunięciem stwierdzonych uchybień w pracy zakładów i schronisk;
- 6) zapewnianiu bezpiecznych warunków w zakresie działania zakładów i schronisk;
- 7) zapewnianiu obsługi administracyjnej, organizacyjnej i finansowej zakładów i schronisk;
- 8) badaniu prawidłowości dysponowania przyznanymi zakładowi lub schronisku środkami budżetowymi oraz pozyskanymi przez zakład lub schronisko środkami pochodzącymi z innych źródeł, a także gospodarowania mieniem.

§ 101.[Środki służące realizacji nadzoru zwierzchniego] 1. Zwierzchni nadzór Ministra Sprawiedliwości jest wykonywany poprzez:

- 1) wydawanie wytycznych, zaleceń, poleceń i decyzji w zakresie realizacji zadań zakładów i schronisk;
- 2) ustalanie kierunków nadzoru w zakresie działalności pedagogicznej, administracyjnej i organizacyjnej zakładów i schronisk;
- 3) kontrolę działalności zakładów i schronisk;

- 4) kontrolę przestrzegania praw i obowiązków nieletnich umieszczonych w zakładach i schroniskach;
- 5) analizę stosowania przepisów prawa;
- 6) analizę prowadzenia dokumentacji w zakładach i schroniskach;
- 7) wizytacje obejmujące całokształt działalności zakładów i schronisk i lustracje obejmujące wybrane dziedziny działalności tych placówek;
- 8) organizowanie szkoleń, narad i konferencji prezesów sądów okręgowych, wizytatorów oraz pracowników zakładów i schronisk;
- 9) rozpoznawanie skarg i wniosków.

2. Wizytacje, o których mowa w ust. 1 pkt 7, przeprowadza się nie rzadziej niż jeden raz w okresie pięcioletnim; o terminie i zakresie wizytacji zawiadamia się dyrektora zakładu lub schroniska na 30 dni przed terminem jej rozpoczęcia.

3. Z przebiegu wizytacji lub lustracji sporządza się sprawozdanie zawierające ustalenia i ocenę pracy zakładu lub schroniska.

4. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 3, wraz z zaleceniami przedstawia się Ministrowi Sprawiedliwości i dyrektorowi zakładu lub schroniska, w terminie 21 dni roboczych od zakończenia wizytacji lub lustracji.

5. Dyrektor zakładu i schroniska może, w terminie 14 dni od dnia przedstawienia sprawozdania, zgłaszać zastrzeżenia, uwagi lub wnioski do sprawozdania lub zaleceń pokontrolnych.

6. O sposobie załatwienia zastrzeżeń, uwag lub wniosków, o których mowa w ust. 5, zawiadamia się w terminie 30 dni od dnia ich otrzymania i wyznacza się termin do wykonania zaleceń pokontrolnych.

7. Dyrektor zakładu lub schroniska niezwłocznie, po upływie terminu wyznaczonego do wykonania zaleceń pokontrolnych, składa Ministrowi Sprawiedliwości informację dotyczącą zakresu i sposobu ich wykonania.

Rozdział 9

Sposób wykonywania nadzoru pedagogicznego w zakładach i schroniskach

§ 102. [Zadania nadzoru pedagogicznego] 1. Nadzór pedagogiczny Ministra Sprawiedliwości jest sprawowany przez wizytatorów zajmujących stanowiska wymagające kwalifikacji pedagogicznych oraz dyrektorów zakładów i schronisk albo osoby, o których mowa w § 21 ust. 1¹.

2. Zadania nadzoru pedagogicznego polegają na:

- 1) wspieraniu prowadzenia przez zakłady i schroniska działalności wychowawczej, opiekuńczej i edukacyjnej;
- 2) analizie i ocenie stanu, warunków i skuteczności działalności wychowawczej, opiekuńczej i edukacyjnej zakładów i schronisk;
- 3) inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych;
- 4) sporządzaniu rocznych i bieżących sprawozdań z zakresu sprawowanego nadzoru pedagogicznego, zawierających dane liczbowe, opis prowadzonych działań merytorycznych wraz z wnioskami dotyczącymi kierunku rozwoju zakładów i schronisk oraz sposobów doskonalenia jakości oddziaływań wychowawczych;
- 5) ocenie pracy dyrektora zakładu lub schroniska lub osoby sprawującej nadzór pedagogiczny, o której mowa w § 21 ust. 1¹, i wydawaniu im zaleceń;

- 6) organizowaniu szkoleń, konferencji i narad kończących się wnioskami albo ustaleniami;
- 7) współpracy z fundacjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami oraz instytucjami, zakładami i schroniskami w sprawach programów autorskich dla nieletnich oraz współczesnych metod oddziaływań wychowawczych;
- 8) inspirowaniu pracowników zakładów i schronisk do podnoszenia poziomu jakości pracy z nieletnimi;
- 9) badaniu dokumentacji z przebiegu procesu wychowania, opieki i kształcenia oraz prawidłowości jej prowadzenia;
- 10) wykonywaniu czynności w zakresie awansu zawodowego nauczycieli.

3. Nadzór pedagogiczny Ministra Sprawiedliwości jest wykonywany w szczególności przez:

- 1) badanie liczbowe i opisowe dotyczące realizacji zadań z zakresu oddziaływań wychowawczych oraz przebiegu procesu wychowania nieletnich;
  - 2) dokonanie oceny wyników działalności wychowawczej, opiekuńczej i edukacyjnej, kończącej się wnioskami i zaleceniami;
  - 3) współdziałanie z zakładami i schroniskami w zakresie opracowania standardów pracy z nieletnimi;
  - 4) koordynowanie działań dyrektora zakładu lub schroniska oraz osoby sprawującej nadzór pedagogiczny, o której mowa w § 21 ust. 1¹, w zakresie opracowania kryteriów oceny pracy nauczycieli;
  - 5) wspieranie zakładów i schronisk we współpracy z fundacjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami oraz instytucjami i osobami działającymi na rzecz wychowania, mającej w szczególności na uwadze proces usamodzielniania nieletnich;
- 6) organizowanie lub koordynowanie prowadzenia szkoleń, konferencji i narad.

§ 103.(uchylony).

§ 103¹.(uchylony).

§ 103².(uchylony).

§ 103³.(uchylony).

§ 103⁴.(uchylony).

§ 104.[Środki służące zapewnieniu sprawności i skuteczności nadzoru pedagogicznego] Sprawność i skuteczność nadzoru pedagogicznego dyrektorzy zakładów i schronisk albo osoby, o których mowa w § 21 ust. 1¹, przy współpracy z dyrektorami zakładów i schronisk zapewniają przez:

- 1) opracowanie programów rozwoju kierowanych przez siebie zakładów i schronisk, zawierających standardy wymagań w zakresie kierowania zespołami pracowniczymi;
- 2) tworzenie procedur postępowania z nieletnimi, zapewniających realizację ich indywidualnych potrzeb, ochronę przed zagrożeniami, w tym przeciwdziałanie naruszeniom prawa i utrwalaniu skłonności do niepożądanych zachowań;
- 3) sprawdzanie przebiegu działalności wychowawczej uwzględniającej poziom przygotowania nieletniego do życia rodzinnego, społecznego, zawodowego;

- 4) współpracę z fundacjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami oraz instytucjami i osobami działającymi na rzecz nieletnich i ich rodzin;
- 5) diagnozę działań i procesów wychowawczych dla ustalenia kierunków oddziaływań.

§ 105.[Sprawowanie nadzoru pedagogicznego w zakładzie i schronisku] 1. Dyrektor zakładu lub schroniska oraz inni nauczyciele zajmujący stanowiska kierownicze sprawują nadzór pedagogiczny, o którym mowa w § 102 ust. 2, z wyłączeniem pkt 5, w stosunku do pracowników pedagogicznych zatrudnionych w zakładach i schroniskach.

2. W celu sprawnego i skutecznego sprawowania nadzoru pedagogicznego, o którym mowa w ust. 1, dyrektor zakładu lub schroniska albo osoba, o której mowa w § 21 ust. 1¹, przy współpracy z dyrektorem zakładu lub schroniska określa standardy jakości pracy w planie rozwoju zakładu lub schroniska.

3. Nadzór pedagogiczny w zakładzie i schronisku jest sprawowany przez:

- 1) obserwację zajęć oraz ocenę ich efektywności;
- 2) szczegółowe badanie sprawy lub rodzaju spraw z zakresu działania zakładu i schroniska;
- 3) porównywanie ilościowe i jakościowe działań i zachowań wychowanków, w szczególności dotyczących wydarzeń nadzwyczajnych, powrotów z przepustek i urlopów oraz efektów dydaktycznych;
- 4) systematyczne badanie przebiegu działalności wychowawczej zakładu i schroniska;
- 5) analizę i diagnozę stopnia realizacji celów działalności wychowawczej, określenie oraz ocenę sprawności i skuteczności tej działalności.

4. Sprawowanie nadzoru pedagogicznego jest dokumentowane; sposób prowadzenia dokumentacji określa dyrektor zakładu lub schroniska albo osoba, o której mowa w § 21 ust. 1¹, przy współpracy z dyrektorem zakładu lub schroniska.

Rozdział 9a

Środki zapewnienia bezpieczeństwa w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich

§ 105¹. [System ochrony] 1. W celu zapewnienia bezpieczeństwa w zakładzie lub schronisku tworzy się system ochrony, który różnicuje się w zależności od typu zakładu lub schroniska. Zróżnicowanie uzyskuje się przez zakres stosowanych zabezpieczeń techniczno-ochronnych, a także środków sygnalizacji i łączności oraz rodzaje i liczbę posterunków.

2. W zależności od typu zakładu lub schroniska stosuje się pełny, ograniczony lub uproszczony system ochrony.

3. Ochronę zakładu lub schroniska realizują pracownicy ochrony i inni pracownicy zakładu lub schroniska stosownie do zakresów obowiązków służbowych w sposób określony w zakresach czynności.

4. W celu zapewnienia bezpieczeństwa w zakładach i schroniskach pracownicy ochrony i inni pracownicy zakładów i schronisk są zobowiązani do egzekwowania przestrzegania obowiązujących w tych jednostkach regulaminów.

§ 105². [Pełny system ochrony] 1. Pełny system ochrony stosuje się w resocjalizacyjnych zakładach zamkniętych, resocjalizacyjnych zakładach o wzmożonym nadzorze wychowawczym oraz w interwencyjnych schroniskach dla nieletnich. Pełny system ochrony może być także stosowany w zwykłym schronisku dla nieletnich.

2. Na pełny system ochrony składają się w szczególności następujące elementy:

- 1) w ochronie zewnętrznej zakładu lub schroniska jest wyznaczony co najmniej jeden posterunek;
- 2) ogrodzenie ochronne o wysokości co najmniej 3 metrów, wykonane z materiału pełnego, zwieńczone odkosami z drutu ostrzowego lub kolczastego;
- 3) okna budynków i budowli, w których stale lub czasowo przebywają nieletni, wyposażone od zewnątrz w kraty lub inne zabezpieczenia techniczno-ochronne spełniające ich funkcje;
- 4) drzwi wejściowe do budynków i innych budowli na terenie zakładu lub schroniska są otwierane tylko na czas niezbędny.

3. Dyrektor zakładu lub schroniska określi, w drodze instrukcji ochronnej, wykaz budynków i budowli oraz poszczególnych pomieszczeń, które mogą być dostępne w celu realizowania potrzeb nieletnich, okresy i zasady ich dostępności oraz sytuacje, w których ogranicza się do nich dostęp, jeżeli jest to uzasadnione możliwością wystąpienia zagrożenia dla życia lub zdrowia nieletnich.

§ 105³. [Ograniczony system ochrony] 1. Ograniczony system ochrony stosuje się w otwartych i półotwartych resocjalizacyjnych zakładach poprawczych, w specjalnych terapeutycznych i rewalidacyjnych zakładach poprawczych oraz w zwykłych schroniskach dla nieletnich. Na system ten składają się następujące elementy:

- 1) w ochronie zewnętrznej wyznacza się co najmniej jeden posterunek;
- 2) ogrodzenie ochronne wykonane z materiału pełnego lub siatki o wysokości co najmniej 1,5 metra, które może zostać zwieńczone odkosami wykonanymi z siatki;
- 3) okna budynków lub budowli mogą być wyposażone w kraty lub inne zabezpieczenia techniczno-ochronne spełniające ich funkcje;
- 4) drzwi wejściowe do budynków i innych budowli na terenie zakładu lub schroniska mogą być otwarte; dyrektor zakładu lub schroniska może określić czas ich otwarcia w ciągu doby oraz sytuacje, w których dostęp do nich będzie ograniczony.

2. Dyrektor zakładu lub schroniska określi, w drodze instrukcji ochronnej, które okna budynków lub budowli powinny być wyposażone w kraty lub inne zabezpieczenia techniczno-ochronne ze względu na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa nieletnich i pracowników oraz wyeliminowanie przypadków ucieczek nieletnich.

§ 105⁴. [Uproszczony system ochrony] 1. Uproszczony system ochrony stosuje się w hostelach. Na system ten składają się w szczególności następujące elementy:

- 1) w ochronie zewnętrznej można nie wyznaczać posterunku;
- 2) teren hostelu może być ograniczony linią zewnętrzną ogrodzenia ochronnego lub oznaczony w inny sposób;
- 3) okna budynków mogą być wyposażone w zabezpieczenia techniczno-ochronne;
- 4) budynki i budowle oraz pomieszczenia w nich się znajdujące mogą pozostawać otwarte przez całą dobę.

2. Dyrektor zakładu określi, w drodze instrukcji ochronnej, odstępstwa od wymogów określonych w ust. 1 pkt 3 i 4, jeżeli będzie to uzasadnione względami zapewnienia bezpieczeństwa nieletnich i pracowników.

§ 105⁵. [Stały monitoring pomieszczeń] 1. W pełnym i ograniczonym systemie ochrony jest stosowany stały monitoring pomieszczeń, w których stale lub czasowo przebywają nieletni.

2. W uproszczonym systemie ochrony może być stosowany stały monitoring pomieszczeń, w których stale lub czasowo przebywają nieletni.

3. Zapis z monitoringu jest przechowywany na informatycznym nośniku danych:

1) przez 90 dni od dokonania zapisu – w przypadku monitoringu izb mieszkalnych, przejściowych, izolacyjnych i izb chorych;

2) przez 60 dni od dokonania zapisu – w przypadku innych pomieszczeń.

4. W przypadku zarejestrowania przez monitoring wydarzenia nadzwyczajnego lub użycia wobec wychowanka środka przymusu bezpośredniego zapis, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, jest utrwalany i przechowywany na zewnętrznym informatycznym nośniku danych w aktach wychowanka do ukończenia przez niego 23 roku życia.

5. Zapis przechowuje się w sposób zapobiegający jego utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu, w szczególności w wyniku oddziaływania środków chemicznych, czynników mechanicznych, temperatury, światła i pola magnetycznego.

6. Dyrektor zakładu lub schroniska odpowiada za właściwe przechowywanie i zabezpieczenie zapisu przed dostępem do niego osób nieuprawnionych.

7. Dyrektor zakładu lub schroniska udostępnia zapis z monitoringu na pisemny wniosek uprawnionego podmiotu. W przypadku utrwalenia obrazu lub dźwięku wskazującego na popełnienie przestępstwa do zawiadomienia kierowanego do prokuratury lub Policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dołącza się zapis.

§ 105⁶. [Ochrona wewnętrzna i zewnętrzna] 1. Ochrona zakładu lub schroniska realizowana jest przez ochronę wewnętrzną i ochronę zewnętrzną.

2. W celu wykonywania ochrony wewnętrznej lub zewnętrznej zakładu lub schroniska pracownicy korzystają z wewnętrznego systemu łączności.

3. Dyrektor zakładu lub schroniska określi, w drodze instrukcji ochronnej, obowiązujący w danym zakładzie lub schronisku wewnętrzny system łączności, ze wskazaniem rodzaju i ilości urządzeń służących do utrzymywania łączności oraz pracowników odpowiedzialnych za korzystanie z tych urządzeń.

§ 105⁷. [Plan ochrony zakładu lub schroniska] 1. Dyrektor zakładu lub schroniska tworzy plan ochrony zakładu lub schroniska.

2. Plan ochrony zakładu lub schroniska dyrektor przedstawia do wiadomości radzie zakładu lub schroniska.

3. Plan ochrony zakładu lub schroniska składa się z następujących dokumentów:

1) instrukcji ochronnej;

2) instrukcji w sprawie podejmowania działań ochronnych;

3) instrukcji określającej zasady i sposób doprowadzenia nieletnich na zabiegi medyczne i do lekarzy;

4) instrukcji ochronnej określającej odstępstwa w pełnym, ograniczonym lub uproszczonym systemie ochrony;

5) instrukcji w sprawie sposobu realizacji czynności profilaktycznych;

6) instrukcji w sprawie wykorzystania środków ochrony osobistej i wzajemnego ubezpieczania się pracowników w trakcie wykonywania zadań służbowych;

7) instrukcji w sprawie przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych w wyniku realizacji czynności profilaktycznych;

8) instrukcji alarmowej;

9) instrukcji określającej zasady przyjmowania nieletnich do zakładu lub schroniska.

4. Załącznikami do instrukcji ochronnej są następujące dokumenty:

1) rozliczenie stanu etatowego pracowników ochrony;

2) zestawienie liczby posterunków ochronnych;

3) plan sytuacyjny zakładu lub schroniska;

4) opis systemu zabezpieczenia elektronicznego, jeżeli w zakładzie lub schronisku jest stosowany.

5. Załącznikiem do instrukcji alarmowej jest aktualizowany nie rzadziej niż raz na kwartał wykaz adresowy pracowników zakładu lub schroniska.

6. Do planu ochrony można dołączyć także porozumienie w sprawie ustalenia trybu współdziałania zakładu lub schroniska z Policją w przypadkach zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa tych jednostek; w razie zawarcia porozumienia ulega ono aktualizacji nie rzadziej niż co cztery lata.

7. Za bezpośrednią realizację planu ochrony odpowiada pracownik wyznaczony przez dyrektora zakładu lub schroniska.

§ 105⁸. [Kurs przygotowawczy w ramach przeszkolenia wstępnego] Pracownicy pełniący obowiązki w zakresie ochrony zakładu lub schroniska mogą je pełnić samodzielnie po odbyciu kursu przygotowawczego w ramach przeszkolenia wstępnego.

§ 105⁹. [Obowiązki pracowników realizujących plan ochrony zakładu lub schroniska] 1. Pracownicy, realizując plan ochrony zakładu lub schroniska, obowiązani są w szczególności do:

1) stosowania zabezpieczeń techniczno-ochronnych;

2) kontrolowania ruchu nieletnich w zakładzie lub schronisku;

3) przeprowadzania kontroli w celu odnalezienia przedmiotów niebezpiecznych i niedozwolonych oraz udaremniania ucieczki albo w innych uzasadnionych przypadkach.

2. Pracownicy w zakresie ochrony pełnią służbę w zmianach i podlegają bezpośrednio dyrektorowi zakładu lub schroniska.

§ 105¹⁰. [Obowiązki dyrektora zakładu lub schroniska w zakresie ochrony] 1. Do obowiązków dyrektora zakładu lub schroniska w zakresie ochrony należy w szczególności:

1) określanie, w oparciu o obowiązujące instrukcje, obowiązków i zadań ochronnych pracowników w zakresie ochrony zakładu lub schroniska;

2) zatwierdzanie organizacji pracy pracowników w zakresie ochrony;

3) inicjowanie i organizowanie rozpoznania nastrojów i atmosfery wśród nieletnich oraz ich zamiarów godzących w porządek i bezpieczeństwo, wyznaczenie pracownika odpowiedzialnego za gromadzenie i przetwarzanie informacji uzyskanych w wyniku czynności profilaktycznych, a także analizowanie uzyskanych informacji i podejmowanie stosownych przedsięwzięć;

- 4) zarządzanie przeprowadzania kontroli oraz przeglądów zabezpieczeń techniczno-ochronnych;
- 5) wyznaczanie dyżurów pracowników;
- 6) określanie organizacji i zabezpieczenia zatrudnienia nieletnich, odwiedzin, spacerów, wyjść poza teren zakładu lub schroniska oraz zajęć szkolnych, kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu, usług religijnych, a także innych zbiorowych zajęć nieletnich.

2. Dyrektor zakładu lub schroniska może powierzyć wyznaczonemu pracownikowi wykonywanie obowiązków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 4 i 5.

§ 105¹¹. [Powierzenie pracownikowi kierowania ochroną zakładu lub schroniska] 1. Dyrektor zakładu może powierzyć pracownikowi ochrony zakładu lub schroniska kierowanie ochroną zakładu lub schroniska.

2. Pracownikowi, któremu powierzono kierowanie ochroną zakładu lub schroniska, podlegają pozostali pracownicy ochrony.

3. Do obowiązków pracownika, któremu powierzono kierowanie ochroną zakładu lub schroniska, należy w szczególności:

- 1) udział w opracowaniu planu ochrony;
- 2) opracowywanie organizacji pracy pracowników w zakresie ochrony i przedstawianie jej dyrektorowi do zatwierdzenia;
- 3) organizowanie ochrony wewnętrznej i zewnętrznej;
- 4) organizowanie rozpoznawania przez podległych pracowników nastrojów i atmosfery wśród nieletnich oraz ich zamiarów godzących w ustalony porządek i bezpieczeństwo w zakładzie lub schronisku;
- 5) współdziałanie z dyrektorem lub innymi wyznaczonymi pracownikami w celu zapobiegania wydarzeniom nadzwyczajnym;
- 6) przekazywanie dyrektorowi zakładu lub schroniska informacji uzyskanych w wyniku czynności profilaktycznych oraz współdziałanie w celu podjęcia stosownych czynności w zakresie ochrony;
- 7) udział w przeglądach ustalających potrzeby w zakresie zabezpieczeń techniczno-ochronnych;
- 8) kontrolowanie sposobu wykonywania obowiązków przez podległych pracowników, a także zadań ochronnych podjętych przez pracownika spoza działu ochrony.

§ 105¹². [Obowiązki pracownika w zakresie zewnętrznej ochrony zakładu przy przejściu zmiany] Do obowiązków pracownika w zewnętrznej ochronie zakładu przy przejściu zmiany należy w szczególności:

- 1) sprawdzenie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych;
- 2) sprawdzenie w obecności zdającego liczby kluczy i porównanie ich z wykazem;
- 3) sprawdzenie ilości i stanu zastępczych źródeł światła;
- 4) sprawdzenie i zapoznanie się z dokumentacją znajdującą się na posterunku;
- 5) przejście indywidualnego wyposażenia od pracownika zdającego zmianę, a w szczególności środka łączności, alarmowania i zestawu kluczy;
- 6) wpisanie do książki przebiegu zmiany stwierdzonych nieprawidłowości przy przejściu zmiany;

- 7) niezwłoczne zawiadomienie dyrektora zakładu lub schroniska o uchybieniach godzących w bezpieczeństwo zakładu lub schroniska.

§ 105¹³. [Obowiązki pracownika w czasie pełnienia zmiany w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska] 1. Do obowiązków pracownika w czasie pełnienia zmiany w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska należy w szczególności:

- 1) zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w pobliżu posterunku;
- 2) znajomość wzorów legitymacji służbowych, przepustek dla interesantów oraz przepustek dla nieletnich;
- 3) dokładne sprawdzanie dokumentów oraz tożsamości osób uprawnionych do wejścia do zakładu lub schroniska i do wyjścia z zakładu lub schroniska;
- 4) sprawdzanie przedmiotów wnoszonych do zakładu lub schroniska i wnoszonych z zakładu lub schroniska oraz zatrzymywanie tych przedmiotów, na których wniesienie lub wyniesienie nie ma zezwolenia dyrektora zakładu lub schroniska lub innej upoważnionej przez niego osoby;
- 5) sprawdzanie i odbieranie przepustki od osób wychodzących oraz odnotowywanie godziny wyjścia;
- 6) dokładne kontrolowanie dokumentów zwolnienia nieletniego z zakładu lub schroniska;
- 7) dokładne kontrolowanie przepustek nieletnich;
- 8) przeglądanie i kontrolowanie, przy użyciu urządzeń technicznych, zawartości wnoszonych i deponowanych bagaży lub rzeczy oraz sprawdzanie ładunków pojazdów wjeżdżających na teren zakładu lub schroniska i z niego wyjeżdżających – w obecności zainteresowanej osoby;
- 9) zawiadamianie dyrektora lub zastępującej go osoby o ujawnieniu w toku wykonywania czynności, o których mowa w pkt 8, przedmiotów niedozwolonych lub niebezpiecznych i ich zabezpieczenie do chwili przybycia dyrektora lub zastępującej go osoby;
- 10) kontrolowanie ruchu nieletnich w rejonie posterunku;
- 11) prowadzenie dokumentacji znajdującej się na posterunku;
- 12) utrzymywanie łączności telefonicznej z innymi posterunkami, sekretariatem i innymi stanowiskami pracy;
- 13) prowadzenie obserwacji zachowania nieletnich i informowanie przełożonych o zaobserwowanych nieprawidłowościach;
- 14) dokonywanie obchodów wokół obiektów zakładu lub schroniska w porze nocnej;
- 15) codzienne składanie dyrektorowi zakładu lub schroniska sprawozdania o zaobserwowanych sytuacjach związanych z zachowaniem nieletnich.

§ 105¹⁴. [Obowiązki pracownika przy przejściu zmiany na posterunku przy izbach przejściowych, izbach izolacyjnych i izbach chorych w wewnętrznej ochronie zakładu] Do obowiązków pracownika przy przejściu zmiany na posterunku przy izbach przejściowych, izbach izolacyjnych i izbach chorych w wewnętrznej ochronie zakładu należy w szczególności:

- 1) zaznajomienie się z wydarzeniami, które miały miejsce od czasu zakończenia przez niego poprzedniej zmiany;
- 2) sprawdzenie w obecności zdającego zgodności stanu faktycznego nieletnich ze stanem ewidencyjnym;

- 3) sprawdzenie ilości i stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych, a w szczególności urządzeń łączności, środków sygnalizacji, alarmowania, sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych;
- 4) sprawdzenie zgodności stanu faktycznego kluczy ze stanem ewidencyjnym;
- 5) przejście indywidualnego wyposażenia od pracownika zdającego zmianę, a w szczególności środka łączności, alarmowania i zestawu kluczy;
- 6) wpisanie do książki przebiegu zmiany stwierdzonych nieprawidłowości przy przejściu zmiany;
- 7) niezwłoczne zawiadomienie dyrektora zakładu lub schroniska o uchybieniach godzących w bezpieczeństwo zakładu lub schroniska.

§ 105¹⁵. [Obowiązki pracownika w czasie pełnienia zmiany na posterunku przy izbach przejściowych, izbach izolacyjnych i izbach chorych w wewnętrznej ochronie zakładu] Do obowiązków pracownika w czasie pełnienia zmiany na posterunku przy izbach przejściowych, izbach izolacyjnych i izbach chorych w wewnętrznej ochronie zakładu należy w szczególności:

- 1) systematyczne kontrolowanie zachowania nieletnich umieszczonych w izbie przejściowej, izbie izolacyjnej lub izbie chorych, niedopuszczanie do nielegalnych kontaktów z innymi nieletnimi i przeciwdziałanie próbom naruszenia bezpieczeństwa zakładu lub schroniska;
- 2) codzienne kontrolowanie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych izby przejściowej, izolacyjnej i izby chorych;
- 3) wspomaganie, w razie uzasadnionej potrzeby, pracownika wyznaczonego do konwojowania nieletnich przebywających w izbie przejściowej lub izolacyjnej po terenie zakładu lub schroniska w celu załatwienia spraw administracyjnych, badań i zabiegów lekarskich;
- 4) udzielanie wsparcia innym pracownikom wyznaczonym do dozoru nieletnich wykonujących na terenie zakładu lub schroniska prace porządkowo-gospodarcze;
- 5) przeprowadzanie szczegółowych kontroli pomieszczeń izby przejściowej, izby izolacyjnej lub izby chorych przed umieszczeniem w nich nieletnich oraz po opuszczeniu tych pomieszczeń przez nieletnich;
- 6) odnotowywanie w książce zmiany faktu kontroli pobieżnej lub kontroli osobistej nieletniego przed umieszczeniem w izbie przejściowej lub izolacyjnej;
- 7) zabezpieczenie prawidłowego pobytu nieletniego w izbie izolacyjnej i w pozostałych izbach, zgodnie z regulaminem zakładu lub schroniska;
- 8) przeprowadzanie kontroli pobieżnej nieletnich wychodzących z izby izolacyjnej, przejściowej lub chorych i powracających do niej oraz w innych przypadkach wynikających z regulaminu zakładu lub schroniska;
- 9) zapewnienie ubezpieczenia innego pracownika przy otwarciu drzwi pomieszczeń izolacyjnych;
- 10) kontrolowanie w nieregularnych odstępach czasu zachowania się nieletnich w czasie ciszy nocnej;
- 11) współdziałanie z pracownikami pedagogicznymi w kształtowaniu właściwej postawy nieletnich i ich poprawnego zachowania;
- 12) wykonywanie poleceń dyrektora zakładu lub schroniska albo zastępującego go pracownika pedagogicznego w zakresie użycia wobec nieletnich środków przymusu bezpośredniego.

§ 105¹⁶. [Obowiązki pracowników przy przejmowaniu zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w warsztatach szkolnych i szkole] Do obowiązków pracowników przy przejmowaniu zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w warsztatach szkolnych i szkole należy w szczególności:

- 1) zapoznanie się z uwagami zapisanymi w książce przebiegu zmiany;
- 2) zapoznanie się ze stanem faktycznym nieletnich przebywających na terenie zakładu;
- 3) sprawdzenie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych pomieszczeń warsztatów szkolnych i szkoły oraz innych pomieszczeń, w których prowadzone są zajęcia dydaktyczne, w tym urządzeń łączności, środków sygnalizacji, alarmowania, sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych;
- 4) wpisanie do książki przebiegu zmiany stwierdzonych nieprawidłowości przy przejściu zmiany;
- 5) niezwłoczne zawiadomienie dyrektora zakładu lub schroniska o uchybieniach godzących w bezpieczeństwo zakładu lub schroniska.

§ 105¹⁷. [Obowiązki pracownika w czasie pełnienia zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w warsztatach szkolnych i szkole] Do obowiązków pracownika w czasie pełnienia zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w warsztatach szkolnych i szkole należy w szczególności:

- 1) niedopuszczanie do oddalania się nieletnich z miejsca zajęć;
- 2) nadzorowanie nieletnich podczas posiłków;
- 3) otwieranie i zamykanie pomieszczeń i przejścia na teren zakładu lub schroniska uzasadnione organizacją pracy zakładu lub schroniska lub w innych uzasadnionych przypadkach wynikających z instrukcji ochronnej;
- 4) przeprowadzanie kontroli pobieżnej nieletnich po zakończonych zajęciach dydaktycznych przed wejściem do internatu oraz w innych uzasadnionych przypadkach wynikających z regulaminu zakładu lub schroniska albo instrukcji ochronnej;
- 5) codzienne kontrolowanie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych budynków zakładu;
- 6) przeprowadzanie kontroli pomieszczeń warsztatów szkolnych i szkoły w uzasadnionych przypadkach wynikających z regulaminu zakładu lub schroniska albo instrukcji ochronnej;
- 7) ubezpieczanie pracowników pedagogicznych prowadzących pracę z grupą wychowawczą;
- 8) ubezpieczanie pracowników pedagogicznych podczas przeprowadzania apeli;
- 9) dozorowanie nieletnich podczas posiedzeń rad zakładu lub schroniska;
- 10) prowadzenie dokumentacji: książki przebiegu zmiany, książki rozmieszczenia nieletnich, książki zawartości paczek otrzymywanych przez nieletnich;
- 11) współdziałanie z pracownikami pedagogicznymi w kształtowaniu właściwej postawy nieletnich i ich poprawnego zachowania;
- 12) użycie wobec nieletnich środków przymusu bezpośredniego, na polecenie dyrektora zakładu lub schroniska albo zastępującego go pracownika pedagogicznego.

§ 105¹⁸. [Obowiązki pracowników przy przejmowaniu zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w internacie] Do obowiązków pracowników przy przejmowaniu zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w internacie należy w szczególności:

- 1) zapoznanie się z uwagami zapisanymi w książce przebiegu zmiany;
- 2) zapoznanie się ze stanem faktycznym nieletnich przebywających na terenie zakładu, w szczególności na terenie internatu;
- 3) sprawdzenie stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych w pomieszczeniach internatu, w tym urządzeń łączności, środków sygnalizacji, alarmowania, sprzętu i urządzeń przeciwpożarowych;
- 4) wpisanie do książki przebiegu zmiany stwierdzonych nieprawidłowości przy przejściu zmiany;
- 5) niezwłoczne zawiadomienie dyrektora zakładu albo schroniska o uchybieniach godzących w bezpieczeństwo zakładu lub schroniska.

§ 105¹⁹. [Obowiązki pracownika w czasie pełnienia zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w internacie] Do obowiązków pracownika w czasie pełnienia zmiany w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w internacie należy w szczególności:

- 1) ubezpieczanie pracowników pedagogicznych podczas przeprowadzania apeli;
- 2) niedopuszczanie do oddalania się nieletnich z miejsca zajęć;
- 3) udzielanie wsparcia innym pracownikom wyznaczonym do pełnienia nadzoru nad nieletnimi podczas posiłków;
- 4) udzielanie wsparcia innym pracownikom wyznaczonym do dozoru nieletnich wykonujących na terenie zakładu lub schroniska prace porządkowo-gospodarcze;
- 5) ubezpieczanie pracowników pedagogicznych prowadzących zajęcia wychowawcze z nieletnimi;
- 6) patrolowanie rejonu posterunku w celu sprawdzenia stanu istniejących zabezpieczeń techniczno-ochronnych oraz kontrolowanie zachowania nieletnich;
- 7) zamykanie pomieszczeń i krat w tych przypadkach, w których konieczność taka wynika z instrukcji ochronnej;
- 8) dokonywanie, w uzasadnionych przypadkach, kontroli pobieżnej nieletnich powracających z zajęć szkolnych i warsztatowych;
- 9) sprawdzanie uprawnień i tożsamości osób odwiedzających nieletnich, a także dozоровanie nieletnich podczas odwiedzin i egzekwowanie przestrzegania czasu trwania odwiedzin;
- 10) dokonywanie kontroli pobieżnej nieletnich wychodzących na przepustki i urlopy;
- 11) sprawdzanie i spisywanie przedmiotów, które nieletni otrzymują w paczkach lub przywożą ze sobą z przepustek lub urlopów;
- 12) konwojowanie nieletnich na zabiegi medyczne poza teren zakładu lub schroniska;
- 13) współdziałanie z pracownikami pedagogicznymi w kształtowaniu właściwej postawy nieletnich i ich poprawnego zachowania;
- 14) użycie wobec nieletnich środków przymusu bezpośredniego, na polecenie dyrektora zakładu lub schroniska albo zastępującego go pracownika pedagogicznego.

§ 105²⁰. [Obowiązki realizowane przez pracowników spoza zakresu ochrony zakładu lub schroniska] 1. Pracownicy spoza zakresu ochrony zakładu lub schroniska realizują obowiązki wynikające z

ustalonego systemu lub sposobu ochrony w sytuacjach i w zakresie określonym przez dyrektora zakładu lub schroniska.

2. Pracownikom, o których mowa w ust. 1, sprawującym stały nadzór nad nieletnimi w czasie nauki, zatrudnienia lub innych zajęć określa się zadania ochronne w instrukcji ochrony oraz w zakresach ich obowiązków.

§ 105²¹. [Podstawowe obowiązki pracownika] 1. Pracownik przeciwdziała w szczególności:

- 1) zachowaniom mogącym zakłócić bezpieczeństwo lub porządek w zakładzie lub schronisku;
- 2) negatywnym oddziaływaniom nieletnich wobec innych nieletnich;
- 3) przejawom powstawania podkultury nieletnich.

2. O zaistnieniu lub zaobserwowaniu przypadków określonych w ust. 1 pracownik niezwłocznie informuje dyrektora zakładu albo schroniska.

§ 105²². [Obowiązki pracownika w zewnętrznej ochronie w przypadku ucieczki nieletniego] W przypadku ucieczki lub usiłowania ucieczki nieletniego z zakładu lub schroniska pracownik w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) podjąć niezbędne działania w celu uniemożliwienia ucieczki;
- 2) poinformować przełożonych o usiłowaniu ucieczki lub jej dokonaniu przez nieletniego oraz zawiadomić o tym fakcie pracowników na posterunkach w wewnętrznym i zewnętrznym systemie ochrony;
- 3) jeżeli zatrzymanie nieletniego nie jest możliwe, prowadzić obserwację kierunku ucieczki, w miarę możliwości zabezpieczyć ślady i przekazać swoje obserwacje dyrektorowi zakładu albo schroniska.

§ 105²³. [Obowiązki pracownika w ochronie wewnętrznej w przypadku ucieczki nieletniego] W przypadku ucieczki lub usiłowania ucieczki nieletniego z zakładu lub schroniska pracownik w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) podjąć niezbędne działania w celu uniemożliwienia ucieczki;
- 2) poinformować przełożonych o usiłowaniu ucieczki lub jej dokonaniu przez nieletniego oraz zawiadomić o tym fakcie pracowników na posterunkach w wewnętrznym i zewnętrznym systemie ochrony;
- 3) zabezpieczyć nieletnich przebywających w zakładzie lub schronisku;
- 4) jeżeli zatrzymanie nieletniego nie jest możliwe, prowadzić obserwację kierunku ucieczki, w miarę możliwości zabezpieczyć ślady i przekazać swoje obserwacje dyrektorowi zakładu albo schroniska.

§ 105²⁴. [Obowiązki pracownika w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w przypadku pożaru] W przypadku pożaru zakładu lub schroniska pracownik w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) powiadomić przełożonych, w tym w szczególności dyrektora zakładu lub schroniska, oraz pracowników na posterunkach w wewnętrznym systemie ochrony;
- 2) niezwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego;
- 3) w razie niemożności ugaszenia pożaru we własnym zakresie, stosować się do poleceń kierującego akcją przeciwpożarową;

- 4) w razie potrzeby ewakuować z dyżurki posterunku dokumentację, klucze, szczególne środki bezpieczeństwa i zabezpieczyć je przed zniszczeniem.

§ 105²⁵. [Obowiązki pracownika w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w przypadku pożaru] W przypadku pożaru zakładu lub schroniska pracownik w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) powiadomić przełożonych, w tym w szczególności dyrektora zakładu lub schroniska, oraz innych pracowników na posterunkach w wewnętrznym systemie ochrony;
- 2) niezwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego;
- 3) stosować się do poleceń kierującego akcją przeciwpożarową;
- 4) zająć się ewakuacją nieletnich;
- 5) w razie potrzeby ewakuować z dyżurki posterunku dokumentację, klucze, szczególne środki bezpieczeństwa i zabezpieczyć je przed zniszczeniem.

§ 105²⁶. [Obowiązki pracownika w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska w przypadku napaści na zakład lub schronisko] W przypadku napaści na zakład lub schronisko pracownik w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) powiadomić przełożonych, w tym w szczególności dyrektora zakładu lub schroniska, oraz innych pracowników na posterunkach w wewnętrznym systemie ochrony, nakazując likwidację ruchu i zabezpieczenie nieletnich;
- 2) prowadzić obserwację poczynąń napastników i o jej wynikach na bieżąco informować kierującego obroną zakładu lub schroniska;
- 3) zapewnić obronę dyżurki, a w szczególności zabezpieczyć klucze, dokumentację i szczególne środki bezpieczeństwa przed zniszczeniem lub przywłaszczeniem;
- 4) wykonywać polecenia kierującego obroną zakładu lub schroniska.

§ 105²⁷. [Obowiązki pracownika w wewnętrznej ochronie w przypadku napaści na zakład lub schronisko] W przypadku napaści na zakład lub schronisko pracownik w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) powiadomić przełożonych, w tym w szczególności dyrektora zakładu lub schroniska, oraz innych pracowników na posterunkach w wewnętrznym i zewnętrznym systemie ochrony, nakazując likwidację ruchu i zabezpieczenie nieletnich;
- 2) prowadzić obserwację poczynąń napastników i o jej wynikach na bieżąco informować kierującego obroną zakładu lub schroniska;
- 3) zapewnić obronę dyżurki, a w szczególności zabezpieczyć klucze, dokumentację i szczególne środki bezpieczeństwa przed zniszczeniem lub przywłaszczeniem;
- 4) zabezpieczyć i kontrolować zachowanie nieletnich;
- 5) wykonywać polecenia kierującego obroną zakładu lub schroniska.

§ 105²⁸. [Obowiązki pracownika w zewnętrznej ochronie w przypadku buntu nieletnich] W przypadku buntu nieletnich w zakładzie lub schronisku pracownik w zewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) powiadomić przełożonych, w tym w szczególności dyrektora zakładu lub schroniska, oraz innych pracowników na posterunkach w wewnętrznym systemie ochrony;
- 2) zapewnić obronę dyżurki, a w szczególności zabezpieczyć klucze, dokumentację i szczególne środki bezpieczeństwa oraz podręczny sprzęt gaśniczy przed zniszczeniem lub przywłaszczeniem przez zbuntowanych nieletnich;
- 3) wykonywać polecenia kierującego akcją.

§ 105²⁹. [Obowiązki pracownika w wewnętrznej ochronie w przypadku buntu nieletnich] W przypadku buntu nieletnich w zakładzie lub schronisku pracownik w wewnętrznej ochronie zakładu lub schroniska ma obowiązek:

- 1) powiadomić przełożonych, w tym w szczególności dyrektora zakładu lub schroniska, oraz innych pracowników na posterunkach w wewnętrznym i zewnętrznym systemie ochrony;
- 2) zapewnić obronę dyżurki, a w szczególności zabezpieczyć klucze, dokumentację i szczególne środki bezpieczeństwa oraz podręczny sprzęt gaśniczy przed zniszczeniem lub przywłaszczeniem przez zbuntowanych nieletnich;
- 3) podjąć działania w celu zapobieżenia rozszerzaniu się buntu;
- 4) wykonywać polecenia kierującego akcją.

§ 105³⁰. [Kryteria obowiązujące przy wyznaczaniu pracowników ochrony zakładu lub schroniska] Wyznaczając pracowników w zakresie ochrony zakładu lub schroniska, uwzględnią się ich cechy fizyczne, psychiczne oraz przygotowanie zawodowe.

§ 105³¹. [Liczba pracowników w zależności od systemu ochrony] 1. W pełnym systemie ochrony zmiana liczy nie mniej niż trzech pracowników, a w systemie ograniczonym – nie mniej niż dwóch pracowników.

2. W uproszczonym systemie ochrony czynności w zakresie ochrony może pełnić jeden pracownik.

3. W przypadkach wskazanych w ust. 1 i 2 dyrektor zakładu lub schroniska może określić, w drodze instrukcji, odstępstwa w zakresie liczby pracowników na zmianie, w szczególności jeżeli jest to uzasadnione organizacją zakładu lub schroniska.

§ 105³². [Wyposażenie pracowników pełniących czynności na posterunkach] Pracowników pełniących czynności na posterunkach wyposaża się w środki łączności z innymi posterunkami, a także w środki alarmowania umożliwiające właściwe wykonywanie zadań służbowych i zapewnienie bezpieczeństwa pracownikom.

§ 105³³. [Zróżnicowanie możliwości poruszania się i przebywania nieletnich w określonych miejscach oraz zakresu ich dozorowania] Możliwość poruszania się i przebywania nieletnich w określonych miejscach oraz zakres ich dozorowania na terenie zakładu lub schroniska różnicuje się w zależności od rodzaju jednostki oraz systemu ochrony.

§ 105³⁴. [Zasady dotyczące ruchu nieletniego po terenie zakładu lub schroniska] 1. Ruch nieletnich po terenie zakładu lub schroniska:

- 1) w razie uzasadnionej potrzeby, jest dozorowany przez pracownika;

2) podlega ewidencji w książce rozmieszczenia nieletnich lub w innej prowadzonej w zakładzie lub schronisku dokumentacji.

2. W ograniczonym i uproszczonym systemie ochrony dyrektor może określić odstępstwa od zasad określonych w ust. 1.

§ 105³⁵. [Doprowadzenie nieletnich na zabiegi medyczne i do lekarzy] Dyrektor zakładu lub schroniska określa, w drodze instrukcji, zasady i sposób doprowadzania nieletnich na zabiegi medyczne i do lekarzy, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zakładu lub schroniska oraz uniemożliwienia ryzyka ucieczki przez nieletniego doprowadzanego.

§ 105³⁶. [Opuszczenie jednostki przez nieletniego uprawnionego do samodzielnego przebywania poza terenem zakładu lub schroniska] 1. Nieletni uprawniony do samodzielnego przebywania poza terenem zakładu lub schroniska może opuścić jednostkę na podstawie przepustki lub innego zezwolenia udzielonego przez dyrektora zakładu lub schroniska.

2. W razie udzielenia nieletniemu zgody na kształcenie się lub zatrudnienie poza terenem zakładu lub schroniska, opuszczenie terenu zakładu lub schroniska przez nieletniego może się odbyć po stwierdzeniu przez pracowników, że zgoda na opuszczenie terenu jednostki jest aktualna.

§ 105³⁷. [Środki służące do ochrony zakładu lub schroniska] 1. W ochronie zakładu lub schroniska można stosować:

1) zabezpieczenia techniczno-ochronne, a w szczególności:

- a) linię zewnętrzną ogrodzenia ochronnego, wykonaną z materiału pełnego, którą może stanowić również ściana budynku, w którym mogą także czasowo lub na stałe przebywać nieletni, albo wykonaną z materiałów tworzących ogrodzenie ażurowe – wyposażoną w zabezpieczenia utrudniające jej pokonanie, jak odkosza ostrzowe lub kolczaste,
- b) bramy, drzwi i kraty o szczególnie silnej konstrukcji zamontowane przy wejściach do zakładu lub schroniska i ważniejszych budynków,
- c) bramy, drzwi lub kraty o silnej konstrukcji zamontowane przy wejściach i przejściach do poszczególnych budynków,
- d) kraty okienne, przesłony lub siatki mocnej konstrukcji montowane po zewnętrznej stronie okien,
- e) zamki i blokady do bram, drzwi i krat,
- f) agregat prądotwórczy lub inne zastępcze źródła energii elektrycznej i oświetlenia,
- g) zabezpieczenia studzienek, kanałów, urządzeń wentylacyjnych, rynien, odgromników, słupów, masztów antenowych, kominów i innych punktów wysokościowych, świetlików, wejść na strychy i dachy oraz wejść do piwnic,
- h) urządzenia telewizyjnej przemysłowej i urządzenia kontroli dostępu;

2) środki sygnalizacji i łączności, a w szczególności:

- a) urządzenia do kontroli osób, bagaży, pojazdów i ładunków,
- b) instalację przyzywową,
- c) środki łączności radiowej i przewodowej,

d) środki alarmowania.

2. Dyrektor zakładu lub schroniska określi instrukcję alarmową, uwzględniając w szczególności organizację zakładu lub schroniska.

§ 105³⁸. [Delegacja] Dyrektor zakładu lub schroniska określi, w drodze instrukcji ochronnej, sposób wykonywania czynności ochronnych oraz rodzaje, ilość i zakres zastosowania zabezpieczeń techniczno-ochronnych oraz środków sygnalizacji i łączności, uwzględniając w szczególności organizację zakładu lub schroniska.

§ 105³⁹. [Zarządzenie wzmocnienia systemów ochrony] W przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa dyrektor zakładu lub schroniska może zarządzić wzmocnienie systemów ochrony, o których mowa w § 105¹ ust. 2, poprzez wprowadzenie dodatkowych przedsięwzięć i działań ochronnych, a w szczególności:

- 1) zwiększenie składu zmiany, również o pracowników spoza pracowników ochrony zakładu lub schroniska;
- 2) wystawienie dodatkowych posterunków;
- 3) wprowadzenie dyżurów kadry kierowniczej.

§ 105⁴⁰. [Przesłanki wydania zarządzenia o wzmocnieniu ochrony] 1. Wzmocnienie ochrony można zarządzić po:

- 1) uzyskaniu informacji o zagrożeniu bezpieczeństwa zakładu lub schroniska, w szczególności zagrożeniu buntem lub napaścią na jednostkę;
- 2) zaistnieniu wydarzenia nadzwyczajnego.

2. Rodzaj i zakres stosowanych dodatkowych przedsięwzięć i działań ochronnych zależy od rozpoznania zamierzeń nieletnich i ich skali, a także stopnia zagrożenia bezpieczeństwa zakładu lub schroniska.

§ 105⁴¹. [Czynności profilaktyczne] 1. Pracownicy w zakresie ochrony zakładu lub schroniska podejmują czynności profilaktyczne.

2. Czynności profilaktyczne to w szczególności:

- 1) obserwowanie zachowań i relacji w środowisku nieletnich;
- 2) rozpoznawanie istnienia struktur podkultury w zakładzie lub schronisku i udziału w niej nieletnich;
- 3) rozpoznawanie atmosfery i nastrojów wśród nieletnich oraz ich zamiarów godzących w bezpieczeństwo zakładu lub schroniska.

3. Jeżeli w wyniku czynności profilaktycznych pracownik zauważy zachowania nieletnich zagrażające bezpieczeństwu zakładu lub schroniska, informuje o tym dyrektora zakładu lub schroniska.

4. Dyrektor zakładu lub schroniska określi, w drodze instrukcji, sposoby realizacji czynności profilaktycznych, zasady przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych w wyniku realizacji czynności profilaktycznych.

§ 105⁴². [Delegacja] Dyrektor zakładu lub schroniska określi, w drodze instrukcji, sposób wykorzystania środków ochrony osobistej i wzajemnego ubezpieczania się pracowników w trakcie wykonywania zadań służbowych, mając na uwadze system ochrony przyjęty w danej jednostce oraz organizację jednostki.

§ 105⁴³. [Delegacja] Dyrektor zakładu lub schroniska określi, w drodze instrukcji, tryb przyjmowania nieletnich do zakładu lub schroniska, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa zakładu lub schroniska oraz sprawne roztoczenie nadzoru nad przyjmowanym nieletnim.

Rozdział 10

Przepisy końcowe

§ 106. [Przepisy uchylone] Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 maja 1997 r. w sprawie rodzajów i organizacji zakładów poprawczych oraz zasad pobytu w nich nieletnich (Dz. U. poz. 361);
- 2) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 maja 1997 r. w sprawie rodzajów i organizacji schronisk dla nieletnich oraz zasad pobytu w nich nieletnich (Dz. U. poz. 362).

§ 107.[Wejście w życie] Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 29 października 2001 r.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia 17 października 2001 r.

Załącznik nr 1

(uchylony)

Załącznik nr 2

SPOSÓB PROWADZENIA DOKUMENTACJI POBYTU NIELETNICH W ZAKŁADZIE I SCHRONISKU

§ 1. 1. Księgę ewidencji wychowanków (nieletnich) prowadzi się chronologicznie według daty przyjęcia wychowanka do zakładu (schroniska).

2. Do księgi ewidencji wpisuje się: imię i nazwisko wychowanka (nieletniego) przyjętego do zakładu (schroniska), datę i miejsce urodzenia, imiona i nazwiska rodziców oraz ich adres zamieszkania, jeżeli nie żyją – datę śmierci, imiona i nazwiska oraz adresy opiekunów prawnych, nazwę organu, do którego dyspozycji wychowanek (nieletni) pozostaje, adres dotychczasowego miejsca pobytu stałego (zameldowania), a jeżeli nie ma on stałego zameldowania, odnotowuje się, skąd przybył, datę przyjęcia do zakładu (schroniska) oraz datę i przyczynę skreślenia z ewidencji, nazwę i adres zakładu (schroniska), do którego wychowanek (nieletni) został przeniesiony, adres rodziców (opiekunów), którym został przekazany, adres i miejsce pracy – jeżeli wychowanek został usamodzielniony.

§ 2. Akta osobowe wychowanka w zakładzie i schronisku składają się z dwóch części, które obejmują:

- 1) w części A – dokumenty związane z przyjęciem wychowanka do zakładu (schroniska): skierowanie, nakaz przyjęcia, orzeczenia sądu, potwierdzenia o zapoznaniu się nieletniego z prawami i obowiązkami oraz zasadami pobytu w zakładzie lub schronisku oraz dokumenty związane ze zwolnieniem wychowanka z zakładu (schroniska), a ponadto: korespondencję zewnętrzną zakładu (schroniska) w sprawach wychowanka oraz zatrzymaną na podstawie art. 66 § 3 ustawy, wnioski o udzielenie nagrody, wnioski o zastosowanie środka dyscyplinarnego, skargi i wnioski wychowanka kierowane do dyrektora zakładu;
- 2) w części B – dokumenty dotyczące procesu resocjalizacji wychowanka podczas pobytu w zakładzie (schronisku).

§ 3. 1. Zakład (schronisko) prowadzi karty wyposażenia dla wychowanków (nieletnich) korzystających z zaopatrzenia w odzież i inne wyposażenie.

2. Kartę wyposażenia prowadzi osoba wyznaczona przez dyrektora zakładu (schroniska). Do karty wpisuje się imię i nazwisko wychowanka (nieletniego), datę urodzenia, datę przybycia i zwolnienia z zakładu (schroniska), bieliznę, odzież, obuwie i inne wyposażenie będące własnością wychowanka (nieletniego) w chwili przybycia do zakładu (schroniska) i otrzymane w czasie pobytu.

§ 4. Zakład (schronisko) jest zobowiązany przechowywać w depozycie dokumenty, przedmioty osobiste i wartościowe wychowanków (nieletnich) objętych opieką.

§ 5. 1. Dla każdej grupy wychowawczej zakład (schronisko) prowadzi dziennik zajęć wychowawczych, w którym odnotowuje się przebieg zajęć wychowawczych w danym roku.

2. Dziennik zajęć wychowawczych zakłada wychowawca grupy, opatrując kartę tytułową dziennika stemplem podłużnym zakładu (schroniska), wpisując nazwę zakładu (schroniska) i oznaczenie grupy; kartę tytułową dziennika podpisuje dyrektor zakładu (schroniska).

3. Do dziennika zajęć wychowawczych wychowawcy grupy wpisują: listę wychowanków (nieletnich), datę i miejsce urodzenia, klasę, nazwisko i adres rodziców (opiekunów), uwagi o wychowankach (nieletnich).

4. W dzienniku zajęć wychowawczych odnotowuje się zajęcia powtarzające się okresowo, plan pracy resocjalizacyjnej, tygodniowe założenia wychowawcze i realizację planu, kontakty z rodziną wychowanka (nieletniego), zajęcia specjalistyczne oraz w kołach zainteresowań, a także przeprowadzone hospitacje i wizytacje, z podaniem nazwy zajęć i osoby prowadzącej.

§ 6. 1. Księgę przebiegu służby nocnej zakłada kierownik internatu, opatrując kartę tytułową stemplem podłużnym i wpisując nazwę zakładu (schroniska). Kartę tytułową podpisuje dyrektor zakładu (schroniska).

2. Wychowawca pełniący służbę nocną wpisuje czas pełnienia służby, imię i nazwisko pełniących służbę nocną, przebieg służby nocnej, częstotliwość przeprowadzonej kontroli grup wychowawczych i terenu obiektu, odnotowując uwagi i zaistniałe wydarzenia oraz wydane polecenia, jeżeli zachodzi taka potrzeba.

§ 7. Księga ewidencji wychowanków (nieletnich) umieszczonych w izbie przejściowej i księga ewidencji wychowanków (nieletnich) umieszczonych w izbie izolacyjnej zawierają: imię i nazwisko wychowanka (nieletniego), datę i godzinę umieszczenia, przyczynę umieszczenia, imię i nazwisko osoby podejmującej decyzję o umieszczeniu, uwagi i spostrzeżenia osób sprawujących opiekę nad wychowankiem (nieletnim) w czasie jego pobytu w izbie oraz datę i godzinę zwolnienia z izby.

§ 8. 1. Księga ewidencji przepustek i urlopów w zakładzie zawiera imię i nazwisko wychowanka, datę i godzinę opuszczenia zakładu, datę i godzinę przybycia do zakładu, a jeżeli się spóźnił – przyczynę spóźnienia i uwagi.

2. Księga ewidencji przepustek w schronisku zawiera imię i nazwisko nieletniego, datę i godzinę opuszczenia schroniska, datę i godzinę przybycia do schroniska, a jeżeli się spóźnił – przyczynę spóźnienia i uwagi.

§ 9. Księga ewidencji wydarzeń nadzwyczajnych zawiera imię i nazwisko wychowanka (nieletniego), datę i godzinę wydarzenia, rodzaj wydarzenia oraz miejsce jego wystąpienia, opis wydarzenia, pod czyją opieką przebywał wychowanek (nieletni). W przypadku ucieczki należy podać też datę i godzinę doprowadzenia (lub przybycia) nieletniego, informację, przez kogo został doprowadzony, oraz imię i nazwisko osoby przyjmującej.

§ 10. Księga nagród i środków dyscyplinarnych zawiera: imię i nazwisko wychowanka (nieletniego), datę, rodzaj nagrody lub środka dyscyplinarnego, czas trwania nagrody lub środka dyscyplinarnego.

§ 11. (uchylony).

(uchylony)

Załącznik nr 4

(uchylony)

Załącznik nr 5

(uchylony)

Załącznik nr 6

(uchylony)

[1] Utracił moc 10 października 2013 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 października 2012 r. (Dz.U. poz. 1114).

[2] Utracił moc 10 października 2013 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 października 2012 r. (Dz.U. poz. 1114).

Źródło: **INFORLEX Sektor Publiczny** publikacja z serii INFORLEX
Copyright © 2017 INFOR PL S.A. Wszelkie prawa zastrzeżone.